

Bryssel 17.6.2019
COM(2019) 271 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

kaupan ja investointien esteistä

1. tammikuuta 2018 – 31. joulukuuta 2018

JOHDANTO

Kaupan ja investointien esteitä koskevassa yhdeksännessä raportissa analysoidaan EU:n yritysten vuonna 2018 kohtaamia uusia esteitä sekä niiltä samana vuonna poistettuja esteitä, mikä on komission, jäsenvaltiot ja eurooppalaiset yritykset yhdistävän EU:n markkinoillepääsyä koskevan kumppanuuden ansiota¹. Tämä kumppanuus on sidosryhmälähtöinen, ja se on luotu niitä varten. Raportissa esitellään EU:n yritysten kolmansissa maissa kohtaamia esteitä, määritellään yhteinen strategia niiden poistamiseksi ja seurataan tämän strategian toteutumista.

Komissio on vastannut protektionismin lisääntymiseen keskittymällä entistä tarkemmin kauppasopimusten täytäntöönpanoon ja asettanut yhdeksi ensisijaiseksi painopisteen sen valvonnan. Tässä noudatetaan komission tiedonantoa ”Kaikkien kauppa”², jossa yhdistetään toisiinsa päättäväisempi lähestymistapa perinteiseen esteiden poistamiseen ja tiukemmat toimet monissa vapaakauppasopimuksissamme tehtyjen tärkeiden sitoumusten täyttämiseksi³.

Perinteisen markkinoillepääsyn suhteen komission työ on kohdistunut kolmeen suuntaan. Ensinnäkin komissio on vahvistanut EU:n toimielinten ja sidosryhmien koordinoitua (Brysselissä, jäsenvaltioissa ja EU:n laajassa diplomaattisten edustustojen verkostossa). Toiseksi se on pyrkinyt viestimään erityisesti pk-yrityksille, miten ne voivat raportoida EU:n ulkopuolella mahdollisesti kohtaamistaan uusista esteistä ja miten komissio ja jäsenvaltio voivat suunnitella ja toteuttaa räätälöidyn strategian niiden poistamiseksi. Tässä on ollut hyötyä markkinoillepääsyn teemapäiviä (Market Access Days) koskevasta aloitteesta, jonka perusteella EU:n jäsenvaltioissa järjestetään paikallisten yritysten tarpeisiin mukautettuja tapahtumia. Niitä on järjestetty jo Tanskassa, Espanjassa, Alankomaissa, Liettuassa, Portugalissa ja Ranskassa. Kolmanneksi komissio on sitoutunut esteiden järkevämpään priorisointiin, minkä ansiosta voimavaroja voidaan keskittää paremmin tulosten saavuttamiseksi.

Tässä raportissa esitetään edelliseen liittyen uusia parannuksia, jotta EU:n yrityksiin eniten vaikuttavat esteet saadaan tunnistettua ja kuvattua tarkemmin. Aiemmissa raporteissa on perinteisesti keskitytty kumppaneihin, joiden osalta uusia ja poistettuja esteitä on eniten. Tämän vuoden raportissa tuodaan esiin myös esteitä, jotka ovat vaikuttaneet eniten EU:n vientiin, jolloin saadaan uutta tietoa niiden suhteellisesta merkittävydestä.

¹ Markkinoillepääsyä koskeva kumppanuus perustettiin vuonna 2007 komission, jäsenvaltioiden ja EU:n yritysten välisen yhteistyön syventämiseksi sekä Brysselissä että paikallisesti. Se perustuu markkinoillepääsyä käsittelevän neuvonantajan komitean ja alakohtaisten markkinoillepääsyä käsittelevien työryhmien kuukausittaisiin kokouksiin Brysselissä ja markkinoillepääsyä käsittelevien tiimien tai kaupallisten neuvonantajien säännöllisiin kokouksiin kolmansissa maissa.

² http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/october/tradoc_153846.pdf

³ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1933>

Raportin ensimmäisessä osassa esitetään maiden, alojen ja esteiden tyyppin perusteella jaoteltu määrällinen ja laadullinen analyysi vuonna 2018 kirjatusta yhteensä 425 aktiivisesta⁴ kaupan ja investointien esteestä ja 45 uudesta esteestä, joista on raportoitu komissiolle ja jotka on kirjattu EU:n markkinoillepääsyä koskevaan tietokantaan⁵.

Toisessa osassa on yksityiskohtaisempi analyysi vuonna 2018 (1.1.–31.12.2018) raportoiduista uusista esteistä, ja siinä kuvataan erityisiä suuntauksia eri maissa ja arvioidaan kauppavirtoja, joihin mahdollisesti kohdistuu vaikutuksia.

Kolmannessa osassa kuvaillaan markkinoillepääsyä koskevassa strategiassa käytettyjä välineitä näiden esteiden torjumiseksi ja esitetään yleiskatsaus 35 esteestä, jotka poistettiin onnistuneesti vuonna 2018. Lisäksi siinä analysoidaan tarkemmin joitakin merkittävimpiä poistettuja esteitä ja täsmennetään markkinoillepääsyä koskevan kumppanuuden tuottamia taloudellisia hyötyjä taloudellisen mallintamisen perusteella tämän komission toimikaudella.

⁴ Aktiiviset esteet ovat esteitä, joita seurataan aktiivisesti markkinoillepääsyä koskevan kumppanuuden yhteydessä (vastakohtana poistettuihin esteisiin, jotka eivät ole enää aktiivisia, koska ne on poistettu).

⁵ Markkinoillepääsyä koskevassa tietokannassa (<http://madb.europa.eu/madb/indexPubli.htm>) annetaan EU:sta vientiä harjoittaville yrityksille tietoa kolmansien maiden markkinoiden tuontiedellytyksistä. Tietokannassa on muun muassa tietoa kaupan esteistä mutta myös tariffeista ja alkuperäsäännöistä, kolmansien maiden tuontimenettelyistä ja -muodollisuuksista, terveys- ja kasvinsuojelutoimista, tilastoista ja pk-yrityksille tarjottavista erityisistä vientipalveluista. EU:n viejien tukipiste Export Helpdesk (<http://exporthelp.europa.eu/thdapp/index.htm>) antaa sen sijaan tietoa myös kauppakumppanuusmaista EU:hun suuntautuvan tuonnin edellytyksistä (myös sovellettavista tariffeista ja vaatimuksista, etuuskohtelujärjestelystä sekä kiintiöistä ja tilastoista).

I. YLEISKATSAUS KAUPAN JA INVESTOINTIEN ESTEISTÄ

Sidosryhmälähtöinen lähestymistapa tarkoittaa sitä, että raportissa keskitytään yksinomaan esteisiin, joista yritykset ovat ilmoittaneet. Tässä luvussa analysoidaan EU:n yritysten kolmansissa maissa kohtaamia kaupan esteitä ja niihin liittyviä suuntauksia sekä toimia, joita markkinoillepääsyä koskevan kumppanuuden puitteissa on toteutettu esteiden poistamiseksi. Vaikka tietokannassa ja tässä raportissa ei oteta kantaa kirjattujen toimenpiteiden lainmukaisuuteen, nämä esteet on havaittu ongelmallisiksi EU:n yritysten kannalta ja ne on priorisoitu lisätoimenpiteitä varten markkinoillepääsyä koskevan työskentelyn yhteydessä, koska ne voivat olla syrjiviä, suhteettomia tai muutoin kauppaa rajoittavia. Ne kaikki sisältyvät markkinoillepääsyä koskevaan tietokantaan.

A. KAUPAN JA INVESTOINTIEN ESTEIDEN KOKONAISMÄÄRÄ

Vuoden 2018 lopussa EU:n markkinoillepääsyä koskevassa tietokannassa⁶ oli 425 aktiivista kaupan ja investointien estettä, joita esiintyi kaikkiaan 59 kolmannessa maassa⁷. Tämä ennätyslukema vahvistaa EU:n sidosryhmien toimintaa haittaavan protektionismin jatkuvan lisääntymisen. Samanaikaisesti se osoittaa myös EU:n markkinoillepääsyä koskevan kumppanuuden suosion lisääntymistä sidosryhmien foorumina, jonka puoleen ne kääntyvät yhä useammin kaupan esteiden tunnistamiseksi ja poistamiseksi. Tietokannassa on mahdollista jaotella kirjatut kaupan esteet kolmannen maan, toimenpidetyypin ja alan mukaan. Käsillä olevassa raportissa noudatetaan tätä jaottelua.

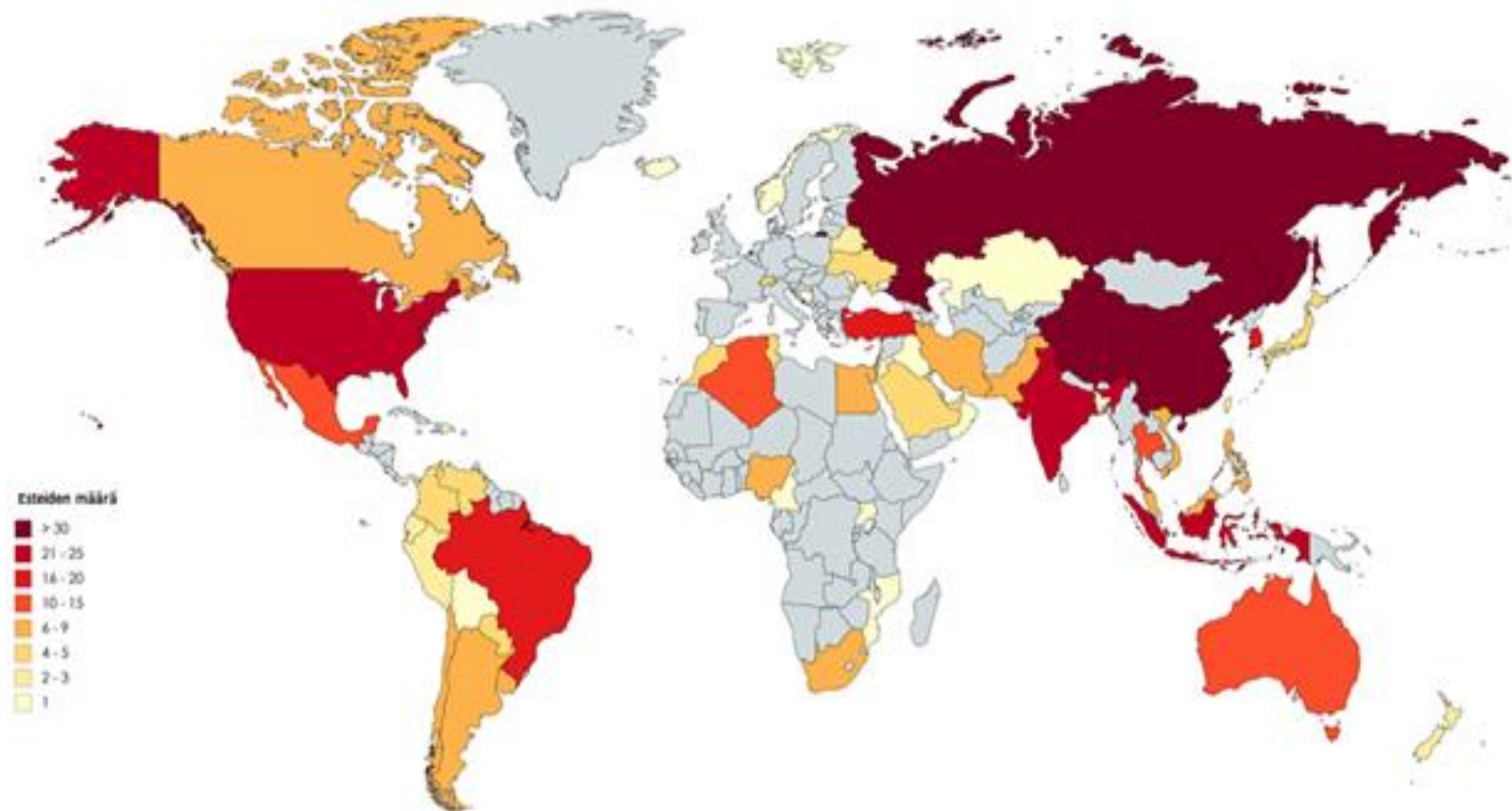
1. Esteet kolmannen maan mukaan

Kymmenen kärkimaata, joilla esteitä on eniten, olivat edelleen samat kuin vuonna 2017, vaikkakin järjestys oli muuttunut hieman. Merkittävintä on, että kirjattujen esteiden kärkimaaksi nousi ensimmäisen kerran Kiina, jolla oli 37 EU:n vienti- ja investointimahdollisuuksia haittaavaa estettä. Toisena oli Venäjä, jolla oli 34 estettä. Sen jälkeen tulivat Intia ja Indonesia, joilla kummallakin oli 25 estettä, ja Yhdysvallat, jolla oli 23 estettä.

⁶ Kun edellisen vuoden toimenpiteet (396 aktiivista estettä) lasketaan yhteen vuoden 2018 lukujen kanssa (45 uutta ja 35 poistettua estettä), saadaan summaksi 406. Ero piilee siitä, että komissio aloitti vuonna 2018 aktiivisten esteiden kirjaamisen aiempaa yksityiskohtaisemmalla tavalla, mistä mainittiin jo viime vuoden raportin alaviitteessä 9. Sen seurauksena esteitä on nimellisesti enemmän, vaikka taustalla olevat suuntauksiset eivät ole muuttuneet. Esteiden kaikkien eri osatekijöiden kirjaaminen erikseen mahdollistaa kunkin esteen tehokkaamman valvonnan sekä poistostrategioiden suunnittelun räätälöidymmin.

⁷ Algeria, Argentiina, Armenia, Australia, Bangladesh, Bolivia, Bosnia ja Hertsegovina, Brasilia, Chile, Dominikaaninen tasavalta, Ecuador, Egypti, Etelä-Afrikka, Etelä-Korea, Filippiinit, Hongkong, Indonesia, Intia, Irak, Iran, Islanti, Israel, Japani, Jordania, Kamerun, Kanada, Kazakstan, Kiina, Kolumbia, Libanon, Malesia, Marokko, Meksiko, Moldova, Mosambik, Nigeria, Norja, Oman, Pakistan, Panama, Paraguay, Peru, Saudi-Arabia, Singapore, Sveitsi, Taiwan, Thaimaa, Tunisia, Turkki, Uganda, Ukraina, Uruguay, Uusi-Seelanti, Valko-Venäjä, Venezuela, Venäjä, Vietnam, Yhdistyneet arabiemiirikunnat ja Yhdysvallat.

Muut kolmannet maat, joilla oli vähintään kymmenen kaupan estettä, olivat Turkki (20), Brasilia (18), Etelä-Korea (17), Australia (15), Thaimaa (12), Meksiko (11) ja Algeria (10). Kuviossa 1 esitetään tarkemmin kaupan esteet eri puolilla maailmaa.

Kuvio 1⁸: Kaupan ja investointien esteiden maantieteellinen jakauma MADB-tietokannassa

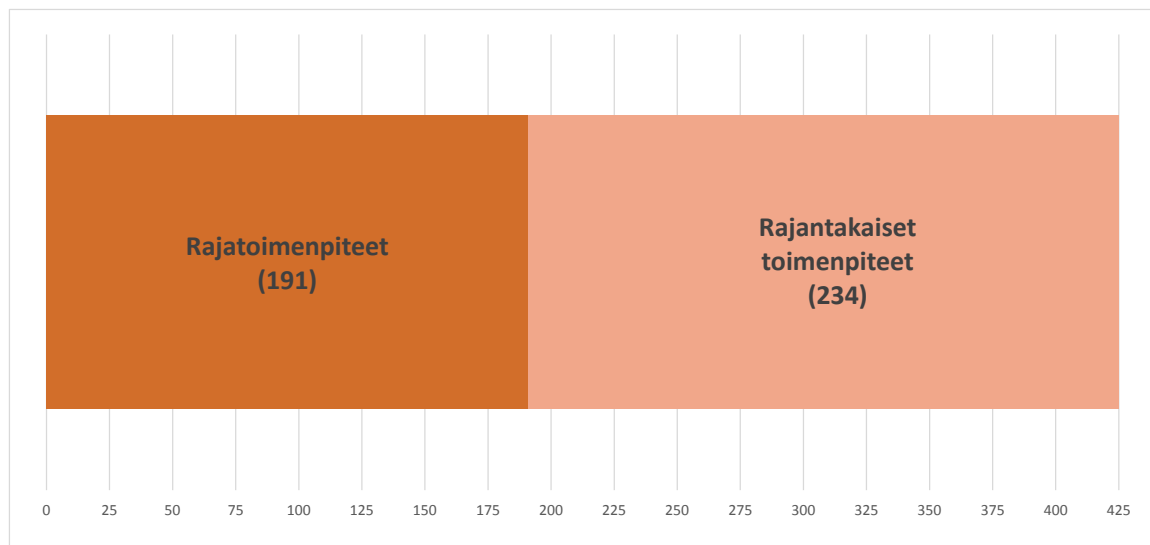
⁸ Luotu verkkosivuston mapchart.net© avulla.

2. Esteet toimenpidetyypeittäin

Kuvio 2 osoittaa, että rajantakaisia toimenpiteitä (234) on enemmän kuin perinteisiä rajatoimenpiteitä (191) jo viime vuonna havaitun kehityksen mukaisesti.

Rajantakaiset toimenpiteet ovat palveluihin, investointeihin, julkisiin hankintoihin tai teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä rajoituksia tai perusteettomia tavarakauppaa koskevia kaupan teknisiä esteitä. Suurin osa näistä esteistä on kirjattu Kiinasta (25), Venäjältä (18) ja Brasiliasta (15).

Rajatoimenpiteet ovat rajoituksia, jotka vaikuttavat suoraan tuontiin ja vientiin. Nämä ovat yleensä tullinkorotuksia, määrällisiä rajoituksia, tiettyjä terveys- ja kasvinsuojelutoimia, vientilupia tai suoria kauppakieltoja. Tällaisia esteitä kirjattiin eniten Venäjältä (16) ja seuraavaksi eniten Indonesiasta (13) ja Yhdysvalloista (13).

Kuvio 2: MADB-tietokantaan kirjatut kaupan ja investointien esteet tyypeittäin (toimenpiteiden määrä)

B. UUDET VUONNA 2018 RAPORTOIDUT KAUPAN JA INVESTOINTIEN ESTEET

Vuonna 2018 kirjattiin yhteensä 45 uutta estettä 23 kolmannesta maasta⁹, mikä on noin kolmasosa vähemmän kuin vuonna 2017 kirjatut 67 uutta estettä. Kuten jäljempänä käy ilmi, vuonna 2018 kirjattujen esteiden arvioitu taloudellinen vaikutus on kuitenkin huomattavasti suurempi kuin edellisen vuoden esteiden. EU:n viejät ovat kohdanneet entistä

⁹ Algeria, Australia, Brasilia, Egypti, Etelä-Afrikka, Filippiinit, Indonesia, Intia, Irak, Iran, Japani, Kiina, Pakistan, Peru, Saudi-Arabia, Thaimaa, Tunisia, Turkki, Ukraina, Venäjä, Vietnam, Yhdistyneet arabiemiirikunnat ja Yhdysvallat.

monimutkaisempia ja enemmän järjestelmään liittyviä esteitä merkittäville markkinoilla, mikä vahvistaa jälleen, että vallalla on edellisissä kahdessa raportissa esiin tuotu protektionismin lisääntymisen suuntaus.

Vuonna 2018 uudet esteet vaikuttivat kauppavirtoihin, joiden arvo EU28:n viennissä oli jopa 51,4 miljardia euroa eli yli kaksinkertainen vuoteen 2017 verrattuna (23,1 miljardia euroa). Koska tähän lukuun eivät sisälly palvelujen esteet tai esteet, joiden piiriin jääviä tuotteita ei ole helppo määritellä, arvio uusien esteiden vaikutuksen kohteena mahdollisesti olleista kauppavirroista on todennäköisesti jonkin verran todellista pienempi¹⁰.

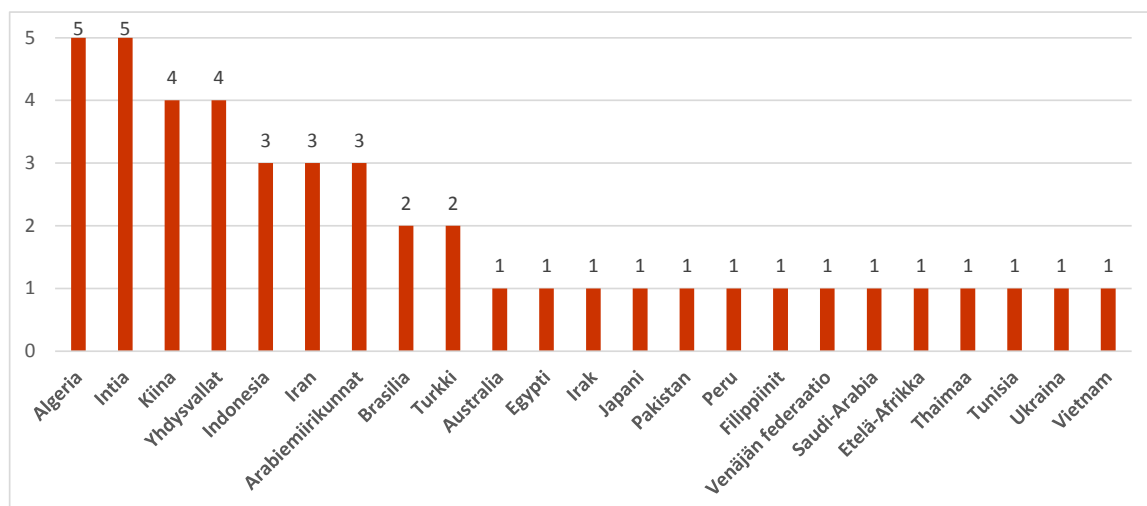
1. Vuonna 2018 raportoidut uudet esteet kolmannen maan mukaan

Taulukossa I ja kuviossa 3 esitetään yleiskatsaus vuonna 2018 kirjattujen uusien esteiden maantieteellisestä jakaumasta. Se osoittaa, että eniten uusia esteitä havaittiin EU:n sekä Algerian ja Intian välisistä kauppaja- ja investointisuhteissa: kummasakin kirjattiin viisi uutta estettä. Kiina ja Yhdysvallat olivat hyvin lähellä, sillä niistä kummastakin kirjattiin neljä uutta estettä. Indonesiasta, Iranista ja Yhdistyneistä arabiemiirikunnista raportoituihin kustakin kolme estettä. Brasiliassa ja Turkissa otettiin käyttöön kaksi uutta estettä, ja loput 14 estettä kirjattiin muista kolmansista maista. Alueellisia suuntauksia vuonna 2018 tarkasteltaessa havaitaan, että suuri enemmistö uusista esteistä ilmeni Aasiassa (17) sekä eteläisen Välimeren maiden ja Lähi-idän alueella (17).

Kun näitä lukuja verrataan vuoden 2017 tuloksiin, Kiinan (kymmenen uutta estettä edellisenä vuonna) ja Intian (kolme uutta estettä edellisenä vuonna) osalta suuntaus oli negatiivinen. Todettakoon, että Algeria mainittiin jo edellisen vuoden raportissa, jossa kerrottiin eteläisen Välimeren maiden alueella leviävästä vaikutuksesta. Vuoden 2018 osalta kirjatut viisi uutta estettä osoittavat, että suuntaus näyttää todellakin olevan olemassa.

¹⁰ Esteiden vaikutuksen kohteena olevan kaupan määrien osalta (kaupan määrää arvioidaan harmonoidun järjestelmän tullikoodien mukaan jaoteltujen, esteistä huolimatta tapahtuvaa kauppaa koskevien EU:n kahdenvälisen viennin lukujen perusteella), tullin ulkopuolisten esteiden ja niiden vaikutusten analyysi on edelleen erityisen vaikeaa. Suurin syy on se, että tullin ulkopuolisten esteiden rajoittavuus tyypillisesti vaihtelee. Muiden kuin suorien kieltojen tapauksessa useimmat kauppaa rajoittavat toimenpiteet eivät pysäytä kaupankäyntiä kokonaan vaan vähentävät sitä. Lisäksi samoja tuotteita tai palveluita koskevat rajoitukset voivat olla päällekkäisiä. Siksi lisäesteet eivät välttämättä tarkoita lisävaikutuksia eikä yhden esteen poistaminen automaattisesti paranna markkinoillepääsyä.

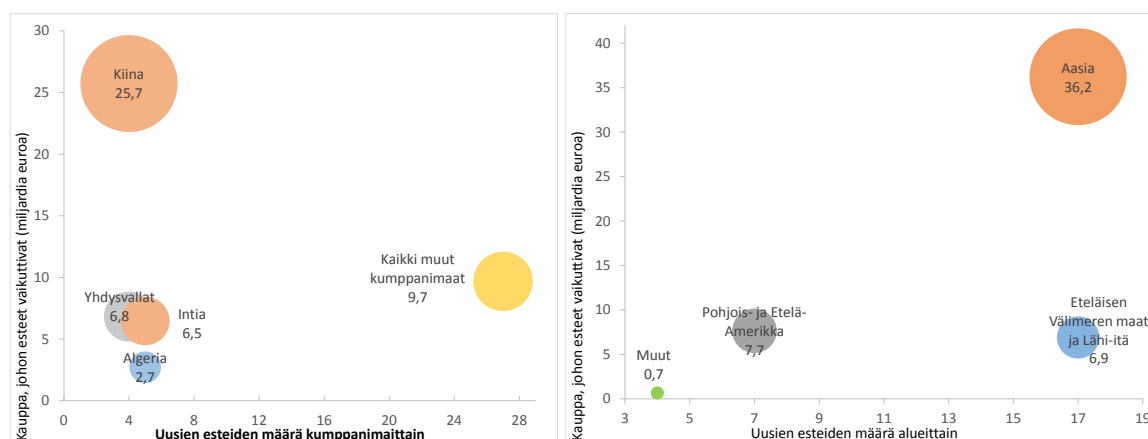
Taulukko I: Vuonna 2018 raportoitujen uusien esteiden maantieteellinen jakauma

Kuvio 3: Vuonna 2018 raportoitujen uusien esteiden maantieteellinen jakauma alueittain

Kuten edellä todetaan, tässä raportissa painotetaan entistä enemmän uusien esteiden taloudellista vaikutusta. Kuviossa 4 esitetään kauppavirrat, joihin esteiden arvioidaan vaikuttavan, ja vuonna 2018 kirjattujen esteiden määrä tiettyjen kumppanien ja alueiden osalta. Kuvio osoittaa, että Kiinasta kirjatut uudet esteet (4 kpl) vaikuttavat niiden kohteena oleviin kauppavirtoihin (25,7 miljardia euroa) huomattavasti enemmän kuin muista kolmansista maista kirjatut esteet. Tämä esteiden mahdollisesti haittaamaa kauppaa koskeva huomattava luku johtuu erityisesti yhdestä uudesta tieto- ja viestintätekniikan alan esteestä, jolla saattaa olla merkittävä taloudellinen vaikutus EU:n toimijoiden Kiinaan kohdistuvaan vientiin. Tätä estettä kuvataan tarkemmin luvussa II.

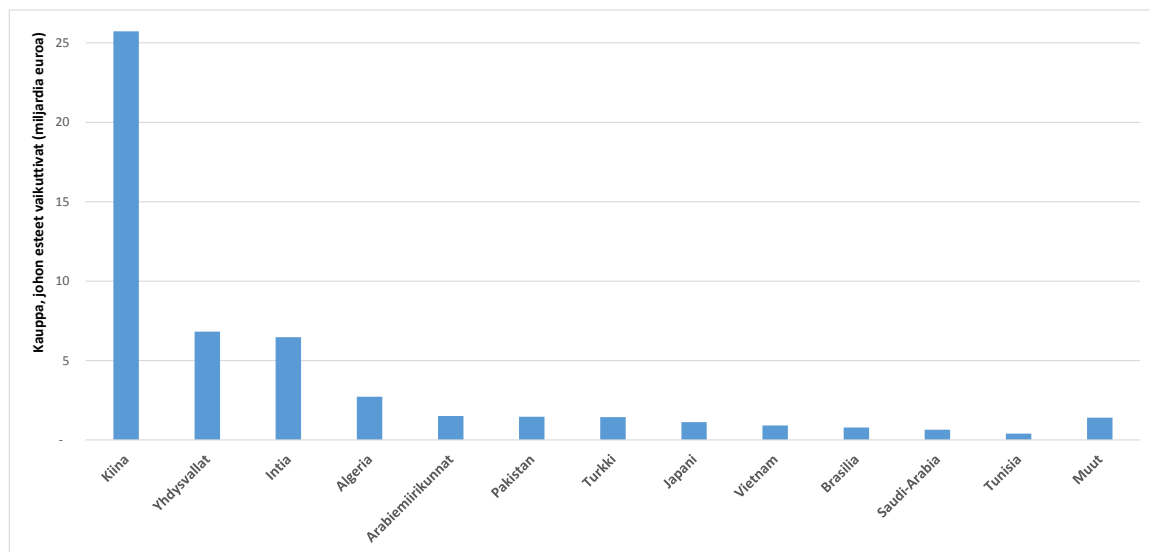
Kuviosta 4 käy ilmi myös, että Kiina, Yhdysvallat, Intia ja Algeria ovat korkeimmilla sijoilla – vaikkakin eri järjestyksessä – sekä vuonna 2018 kirjattujen uusien esteiden määrässä että siinä EU28:n kauppavirtojen määrässä, johon nämä uudet esteet vaikuttavat. Näiden neljän kumppanin osuus kaikesta EU28:n kaupasta, johon esteet vaikuttivat vuonna 2018, oli 81 prosenttia (41,8 miljardia euroa) ja 40 prosenttia uusista raportoiduista esteistä (18).

Kuvio 4: Uusien raportoitujen esteiden määrä ja EU28:n kauppa (miljardia euroa), johon esteet vaikuttavat; tietyt kumppanimaat ja alueet

Taulukossa II esitetään kauppavirrat, joihin esteet vaikuttivat, kaikkien niiden 23 kumppanimaan osalta, jotka ottivat käyttöön uusia kaupan esteitä vuonna 2018. Arvio uusien markkinoillepääsyn esteiden taloudellisesta vaikutuksesta ei kuitenkaan välttämättä aina täysin vastaa esteiden todellista vaikutusta. Näin saattaa olla tilanteessa, jossa on kyse palveluiden esteistä, horisontaalisista esteistä, joita on vaikea ilmaista määrällisesti, tai samoja tuotteita koskevista päällekkäisistä rajoituksista.

Taulukko II: EU28:n kauppavirrat, joihin vuonna 2018 raportoidut uudet esteet vaikuttivat, kumppanimaittain (miljardia euroa)

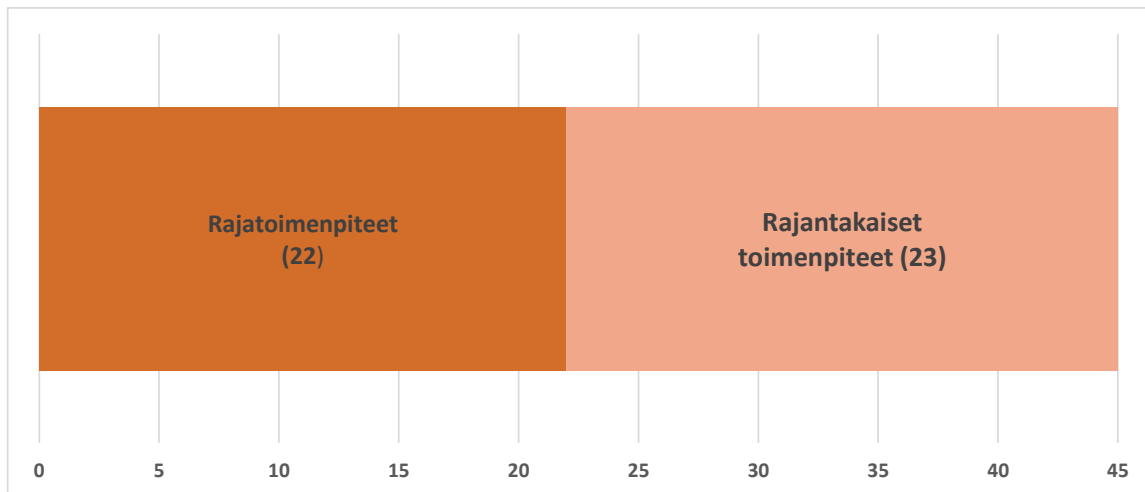

2. Vuonna 2018 raportoidut uudet esteet toimenpidetyypeittäin

Erittely uusista esteistä toimenpidetyypeittäin osoittaa, että uudet rajantakaiset toimenpiteet (23) ja rajatoimenpiteet (22) ovat yhtä yleisiä. Kolmannet maat käyttävät siis yhä kumpiakin rajoituksia.

Useimmat rajantakaiset toimenpiteet liittyvät merkintävaatimukseen, verotustoimenpiteisiin tai uusiin sääntelyvaatimukseen, joita on otettu käyttöön useissa kolmansissa maissa. Suurin osa rajatoimenpiteistä on terveys- ja kasvinsuojelutoimiin liittyviä rajoituksia¹¹ sekä kiintiöihin tai korotettuihin tulleihin ja tariffeihin liittyviä toimenpiteitä. Tänä vuonna myös palvelujen alalla raportoituihin kahdesta uudesta esteestä.

¹¹ Terveys- ja kasvinsuojelutoimiin liittyen uusista esteistä on kyse, kun kolmannet maat ovat kieltäneet viennin tiettyjen EU:n jäsenvaltioiden koko alueelta sen sijaan, että rajoitukset olisi rajattu koskemaan vain alueita, joilla eläintautia esiintyy, eikä EU:n alueellistamispolitiikkaa ole siis tunnustettu. EU on pyrkinyt torjumaan näitä esteitä ja jatkaa vastaavien ennen vuonna 2018 asetettujen esteiden torjumista.

Kuvio 5: Vuonna 2018 raportoidut uudet kaupan ja investointien esteet tyypeittäin (toimenpiteiden määrä)

3. Vuonna 2018 raportoidut uudet esteet aloittain

Vuonna 2018 raportoidut uudet esteet vaikuttivat EU:n kauppaan 13 tietyllä toimialalla sekä useita aloja haittaavien horisontaalisten tai monialaisten esteiden muodossa.

Eniten uusia esteitä raportoitiin olevan *viinien ja väkevien alkoholijuomien* (9 kpl) sekä *maatalouden ja kalastuksen* (8 kpl) aloilla. Lisäksi kirjattiin yhteensä kymmenen estettä, jotka olivat täysin *horisontaalisia* (5 kpl)¹² tai *eri aloihin* (5 kpl) vaikuttavia monialaisia rajoituksia. *Kosmeettisten valmisteiden* alalla tavattiin neljä ja *autoteollisuuden* alalla kolme uutta estettä, kun taas *lääkealalla* sekä *tekstiili- ja nahka-alalla* ilmeni kummallakin kaksi uutta estettä vuonna 2018. Seuraavilla aloilla kauppaa haittasi yksi uusi este: *tieto- ja viestintätekniikka, keramiikka ja lasi, rauta, teräs ja muut rautametallit, kivennäistuotteet, paperi, puu ja sellu, muovit sekä jalometallit*.

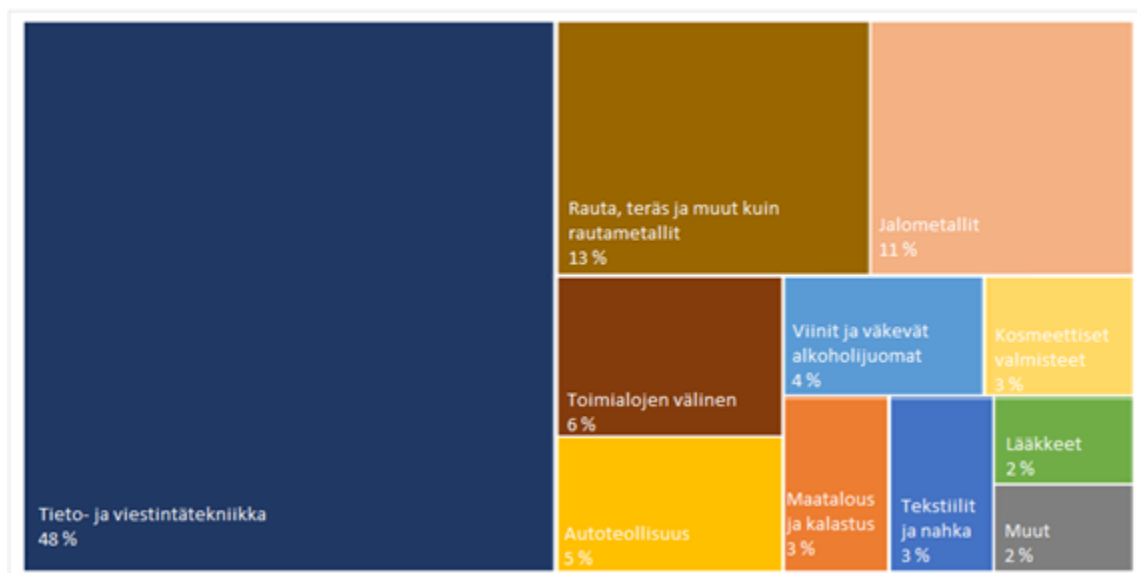
¹² Mukaan lukien kaksi horisontaalista estettä, jotka liittyivät palveluiden kauppaan.

Kuvio 6: Vuonna 2018 raportoidut kaupan ja investointien esteet aloittain (toimenpiteiden määrä)

Tunnistettujen toimenpiteiden määrä on tärkeä indikaattori, mutta parempi käsitys kunkin esteen tosiasiallisesta merkityksestä saadaan analysoimalla kauppaa, johon esteet vaikuttivat. Kuviosta 7 käy ilmi, että teollisuuden toimialojen osuus kaupasta, johon esteet vaikuttivat, on 97 prosenttia. Kolmen alan (*tieto- ja viestintätekniikka, rauta, teräs ja muut kuin rautametallit* sekä *jalometallit*) esteiden osuus on 72 prosenttia kaikesta EU28:n viennistä, johon uudet raportoidut esteet vaikuttivat.¹³

¹³ ”Muut” sisältää seuraavat taloudellisen toiminnan alat: keramiikka ja lasi, kivennäistuotteet, muovit sekä puu, sellu ja paperi.

Kuvio 7: EU28:n kauppavirrat, joihin vuonna 2018 raportoidut esteet vaikuttivat, aloittain (vaikutusten kohteena olleiden kauppavirtojen prosenttiosuus)

II. TÄRKEIMMÄT VUONNA 2018 RAPORTOIDUT UUDET KAUPAN JA INVESTOINTIEN ESTEET

Tässä luvussa analysoidaan uusia esteitä kauppakumppanimaissa, joista kirjattiin vähintään neljä estettä vuonna 2018. Ne muodostavat valtaosan (81 prosenttia) kauppavirroista, joihin esteet mahdollisesti vaikuttavat. Nämä kauppakumppanit ovat Kiina, Yhdysvallat, Intia ja Algeria.

A. UUSIEN ESTEIDEN LAADULLINEN ANALYYSI

1. Kiina

EU:n ja Kiinan kauppasuhde on yksi kaikkein monitahoisimmista. Kiina on edelleen EU:n yrityksille tärkeä markkina-alue, mutta valtava määrä kaupan vääristymiä ja markkinoillepääsyn esteitä on haitannut kahdenvälisiä kauppasuhteita merkittävästi jo vuosien ajan. Esimerkkejä ovat erilaiset systeemiset ongelmat, kuten valtavat tuet, teknologian siirtoon liittyvät velvoitteet ja ylikapasiteetti, joka vaikuttaa teräksen ja alumiinin kaltaisten perinteisten alojen lisäksi myös entistä enemmän huipputeknologiassa (Made in China 2025 -strategia), sekä perusteeton kyberturvallisuutta ja salausta koskeva sääntely.

Kiina otti vuonna 2018 käyttöön neljä uutta estettä, mikä vahvisti edellisenä vuotena havaittua suuntausta: silloin raportoituihin kymmenestä uudesta esteestä. Näiden tapahtumien johdosta Kiinasta on tullut kumppani, joka rajoittaa eniten EU:n kauppaa yhteensä 37 esteellä. Neljä uutta estettä voivat yhdessä haitata EU:n vientiä jopa 25,7 miljardin euron edestä.

Kuten jo viime vuoden raportissa tuotiin esiin, Kiina on ottanut käyttöön erilaisia kauppaa rajoittavia toimenpiteitä huipputeknologian alalla ja täydentänyt niitä myös kattavilla teollisuuspoliittisilla toimilla ja vääristämällä kauppaa eri tavoin Made in China 2025 -strategian mukaisesti. Vuonna 2018 Kiina lisäsi tieto- ja viestintätekniikan alalle kymmeniä täytäntöönpanotoimenpiteitä 1. kesäkuuta 2017 voimaan tulleen kyberturvallisuuslain täytäntöönpanemiseksi. Osana tätä kehitystä yleisestä turvallisuudesta vastaava ministeriö julkaisi julkista kuulemistä varten kesäkuussa 2018 **luonnoksen salaiseksi luokiteltua kyberturvallisuuden suojelua koskevasta asetuksesta**. Tämä tunnetaan myös nimellä **kyberturvallisuuden monitasoinen suojelujärjestelmä (Cyber Multi-Level Protection Scheme eli kyber-MLPS)**. Sillä voitaisiin korvata vuoden 2007 alkuperäinen monitasoinen suojelujärjestelmä (Multi-Level Protection Scheme eli MLPS). Näiden säädösten tarkoituksena on luokitella kaikki tietojärjestelmät niiden turvallisuustason mukaan. Ulkomaiset yritykset voitaisiin jättää tiettyjen markkinasegmenttien ulkopuolelle todetun arkaluonteisuuden perusteella. Luonnoksessa jätetään huomattavasti tulkinnanvaraa, koska siinä ei määritellä keskeisiä käsitteitä, mikä on yleisesti ottaen ongelmallista. Yritysten todistustaakka saattaisi kasvaa myös pienemmän riskin sovelluksissa, useammat sovellukset saattaisivat päätyä perusteettomasti suuremman riskin luokkiin ja salaussovelluksiin saatettaisiin soveltaa tarpeettomia testaus- ja sertifiointivaatimuksia. Toimenpiteet ovat myös teollis- ja

tekijänoikeuksien näkökulmasta huolestuttavia. Yksi pitkäaikainen ongelma on ollut se, että asiaa käsitteleviin kiinalaisiin standardointielimiin (TC 260 -työryhmä 3 eli kyberturvallisuuden standardointia käsittelevä tekninen komitea) on vaikea saada yhteyttä. Kyber-MLPS:n yhteydessä ongelma on muuttunut entistä polttavammaksi, koska se on yhteydessä näiden elinten kehittämisiin standardeihin. Tämän yksittäisen esteen vaikutus EU:n vientiin olisi merkittävä, sillä tieto- ja viestintätekniikan ja elektroniikan alan kauppavirrat, joihin este vaikuttaisi, ovat arvoltaan 24,9 miljardia euroa. Samalla on syytä panna merkille, että tällä toimenpiteellä voisi olla huomattavia vaikutuksia myös EU:n investointeihin Kiinassa, ja vaikutukset ulottuisivat tieto- ja viestintätekniikan alan ulkopuolelle useisiin muihin huipputekniikan aloihin.

Ravitsemispalvelumarkkinoilla toimivilla **ruoanlaittoon käytettävien kaasukäyttöisten vaahdottimien ja latureiden** jakelijoilla oli vaikeuksia, jotka johtuivat Kiinan voimassa olevassa sääntelykehiksen epäselvästä ”vaarallisten aineiden” varastointia ja jakelua koskevasta toimilupavaatimuksesta. Tämä koskee jopa 383 miljoonan euron arvoista vientiä.

Elintarvikesääntelystandardeissa määritettiin hiivojen käyttöä rajoittavia parametreja, jotka estivät tiettyjen juustojen viennin EU:sta ja viivästyttivät steriloidun maidon lupamenettelyjä. Tämä voi koskea jopa 496 miljoonan euron arvoista vientiä.

Kiina tarkisti myös **suolamonopolia koskevat sääntönsä** toimenpiteillä, jotka julkistettiin joulukuussa 2017 ja toukokuussa 2018. Sen seurauksena Kiinan tulli on lopettanut kaiken suolan maahantuonnin ja sääntöjen mukaan vain nimetyt suolan tukkuliikkeet voivat harjoittaa suolan vähittäismyyntiä Kiinassa. On epäselvää, voidaanko tällaisiksi nimetä ulkomaisia yrityksiä.

EU on käyttänyt kaikkia keinoja vastatakseen Kiinan kanssa ilmenneisiin haasteisiin muun muassa kahdenvälisillä vuoropuheluilla (talous- ja kauppa-asioita käsittelevä työryhmä, tieto- ja viestintätekniikkaa koskeva vuoropuhelu, kybertyöryhmä, kauppa- ja investointipoliittinen vuoropuhelu, korkean tason talousvuoropuhelu, huippukokous) ja monenvälisillä foorumeilla (WTO:n eri komiteat). Viimeaikaiset tapahtumat vaativat kuitenkin hyvin koordinoituja lisätoimia, jotta Kiinan kanssa ilmenneet markkinoillepääsyn ongelmat voidaan ratkaista paremmin.

Samanaikaisesti komissio ei ole epäröinyt ryhtyä päättäväisiin toimin kansainvälisen kaupan sääntöjen täytäntöönpanon valvomiseksi tilanteissa, joissa vuoropuhelu ei ole tuottanut tyydyttäviä tuloksia: EU pani 1. kesäkuuta 2018 WTO:ssa vireille oikeustoimen (DS549) teknologian siirtoa koskevia kiinalaistoimenpiteitä vastaan, koska ne heikentävät eurooppalaisten yritysten teollis- ja tekijänoikeuksia. Samanaikaisesti on käynyt selväksi, että tietyt kaupan vääristymät uhkaavat nyt globaalin kauppajärjestelmän eheyttä. EU hyödyntää edelleen laajaa välineistöään kauppaa vääristävien käytäntöjen lopettamiseksi voimassa olevan kansainvälisen säännösten mukaisesti, mutta on myös ilmeistä, että WTO:n sääntöjä on nykyaikaistettava aitojen ja kestävien ratkaisujen löytämiseksi. Vuonna 2018 pidetyssä EU:n ja Kiinan huippukokouksessa perustettiin kahdenvälinen WTO:n uudistamista käsittelevä työryhmä.

Neuvotteluja käydään myös kattavasta investointisopimuksesta, joka helpottaa EU:n yritysten Kiinan investointimarkkinoille pääsyn edellytyksiä. Vuoden 2018 EU:n ja Kiinan huippukokouksen jälkeen osapuolet vaihtoivat markkinoillepääsyä koskevia tarjouksia.

2. Yhdysvallat

EU:n ja Yhdysvaltojen väliset taloudelliset suhteet ovat maailman merkittävimmät. Transatlanttinen talous pitää yllä 15 miljoonaa työpaikkaa EU:ssa ja Yhdysvalloissa ja EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyö on huomattavien kauppavirtojen vakauden ja monenvälisen kauppajärjestelmän kannalta olennaisen tärkeää.

EU:n ja Yhdysvaltojen välisen kaupan jännitteet lisääntyivät vuonna 2018, kun Yhdysvallat asetti neljä uutta kaupan estettä, mikä nosti esteiden kokonaismäärän 23:een. Yksi esteistä ratkaistiin onnistuneesti jo vuonna 2018, mutta loput kolme estettä koskevat arvoltaan kaikkiaan 6,4 miljardin euron¹⁴ vientiä EU:sta.

EU:n ja Yhdysvaltojen välisen kaupan jännitteet lisääntyivät erityisesti sen seurauksena, kun Yhdysvallat määräsi 1. kesäkuuta 2018 niin sanotut **Section 232 -tullit** EU:sta tuotavalle teräkselle (25 %) ja alumiinille (10 %). Perusteeksi ilmoitettiin kansallinen turvallisuus. EU reagoi näihin toimenpiteisiin nopeasti ja oikeasuhteisesti pyytämällä WTO:n riitojen ratkaisusta annettujen sääntöjen mukaisia kuulemisia, tasapainottamalla tilannetta asettamalla lisätariffeja tietyille Yhdysvalloista tuotaville tavaroille, joiden viennin arvo Yhdysvalloille on 2,8 miljardia euroa, ja ottamalla käyttöön omia suojatoimenpiteitään. Niiden tarkoituksena oli suojautua mahdollisilta kaupan vääristymiltä ja suojella eurooppalaisia yrityksiä Yhdysvaltojen toimenpiteiden välillisiltä kielteisiltä vaikutuksilta.

Lisäksi toukokuussa 2018 käynnistetty erillinen Yhdysvaltoihin tuotavien autojen ja autosien kansalliseen turvallisuuteen liittyvää ulottuvuutta koskeva tutkinta aiheuttaa vakavaa huolta EU:ssa, koska kaikilla haitallisilla toimenpiteillä on huomattava vaikutus kaksisuuntaiseen transatlanttiseen kauppaan¹⁵.

Tämä on tilanne, jossa puheenjohtaja Juncker ja presidentti Trump tapasivat 25. heinäkuuta 2018. Keskustelut onnistuivat, ja niissä päästiin sopimukseen uuden vaiheen aloittamisesta kauppasuhteissa kaupan helpottamiseksi ja jännitteiden lieventämiseksi. Heinäkuun 25. päivänä 2018 annetussa yhteisessä julkilausumassa määriteltiin tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvittavat toimintalinjat. EU ja Yhdysvallat sopivat lisäksi pidättyvänsä kaikista toimenpiteistä, jotka olisivat syntyneen sopimuksen hengen vastaisia, kun tätä yhteistä agenda toteutetaan.

Muut Yhdysvaltojen hiljattain asettamat, yhteisen julkilausuman soveltamisalan ulkopuoliset kaupan esteet liittyvät ensiksikin kahteen **Yhdysvaltojen vuoden 2017 veroleikkauksiin ja työpaikkoja koskevan lain** erityissäännökseen. Kyse on veropohjan rapautumisesta ja

¹⁴ Tässä raportissa sovellettavan menetelmän mukaisesti tämä summa on laskettu kyseisten tuotteiden vuoden 2018 kauppavirtojen perusteella.

¹⁵ Jos Yhdysvallat toteuttaisi toimenpiteet, kyseessä voi olla hyvin merkittävä lisäeste.

väärinkäytöksiä torjuvasta verosäännöksestä (Base Erosion and Anti-abuse Tax eli BEAT), jossa on joitakin syrjiviä seikkoja, ja ulkomailta peräisin olevista aineettomasta omaisuudesta saaduista tuloista tehtäviä vähennyksiä koskevasta säännöksestä (Deduction for Foreign Derived Intangible Income eli FDII), joka saattaa olla todellisuudessa kiellettyä tukea. EU on huolestunut siitä, että nämä kaksi säännöstä voisivat vaikuttaa kielteisesti eurooppalaisiin yrityksiin (erityisesti pankkeihin ja vakuutusyhtiöihin), ja on nostanut ne esiin poliittisella ja teknisellä tasolla yhdysvaltalaisen kumppaninsa kanssa.

Toiseksi tietyt tulliluokituksen erot eli se, että Yhdysvaltojen tullihallinto ei noudata Maailman tullijärjestön **monikerrosparketin luokitusta tullia varten**, johtavat siihen, että tuontitulliksi asetetaan nollan prosentin sijasta viisi prosenttia tai jopa kahdeksan prosenttia, jos monikerrosparketin katsotaan olevan vaneria.

Lisäksi poistettiin este, joka oli asetettu vuonna 2018 Yhdysvaltain **formaldehydilain** perusteella. Tässä laissa määritellään kotimaassa valmistettujen ja maahantuotujen komposiittipuut tuotteiden sisältämän formaldehydin päästöstandardit. Ongelman oli aiheuttanut se, että vaatimustenmukaisuuden määräaika aikaistettiin alun perin ilmoitetusta (kesäkuuhun 2018 joulukuusta 2018). Sen seurauksena eräille EU:n yrityksille aiheutui huolta lyhyestä määräajasta erityisesti koskien kuljetuksia, jotka olivat jo matkalla Yhdysvaltoihin. EU:n otettua yhteyttä Yhdysvaltojen hallintoon (muun muassa laadittua kirjeen Yhdysvaltojen ympäristönsuojeluvirastolle) ja EU:n sidosryhmien kuulemisen jälkeen vahvistui, että asia oli ratkennut, koska Yhdysvaltojen tulli ei ollut keskeyttänyt yhtään kuljetusta.

Ratkaisematta on vielä yksi pitkäaikainen ongelma eli se, että EU:n kahdeksan jäsenvaltion (Belgian, Alankomaiden, Ranskan, Italian, Espanjan, Saksan, Portugalin ja Puolan) **omenoiden ja päärynöiden** Yhdysvaltoihin viennin sallimista koskevan lopullisen säännön julkaiseminen on tarpeettomasti viivästynyt, mihin on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Hakemus on ollut vireillä vuodesta 2008, ja kaupan sallivan lopullisen säännön julkaisemista on lykätty kohtuuttomasti, vaikka siihen ei ole ollut mitään terveyteen tai kasvinsuojeluun liittyviä perusteita.

3. Intia

Intian protektionistinen suuntaus jatkui vuonna 2018 siten, että EU:n tuonnin esteet säilyivät ja jossain määrin vahvistuivat. Esteitä olivat muun muassa keskeisten alojen tavaroiden tuonnin suojelutullit, maatalousalan tuonnin terveys- ja kasvinsuojelurajoitukset sekä kasvava määrä kaupan teknisiä esteitä eri muodoissa, kuten poikkeamat sovitusta kansainvälisistä standardeista. Lisää vaikeuksia EU:n toimijoille aiheuttivat paikalliset sisältövaatimukset julkisissa hankinnoissa ja ulkomaisia investointeja koskevan suojelukehyksen puute.

Tähän liittyen vuonna 2018 kirjattiin viisi uutta kaupan estettä, minkä seurauksena esteiden määrä Intiassa nousi yhteensä 25:een. Yksi näistä esteistä selvitettiin osittain jo vuonna 2018, mutta loput neljä koskevat arvoltaan jopa 6,5 miljardin euron vientiä EU:sta.

Uusista esteistä yksi koskee **kosmeettisten valmisteiden rekisteröintiprosessia**, johon kuuluu syrjiviä rekisteröintivaatimuksia tuonnille ja poikkeama kansainvälisesti sovitusta standardeista.

Toinen liittyy uuteen **hiottujen timanttien tuontitariffien korotukseen**: tulli nousee neljänneksen kuuden vuoden aikana. Nämä uudet esteet, joista on vielä käytävä laajoja keskusteluja Intian viranomaisten kanssa, koskevat huomattavan suurta EU:n vientiä, jonka arvo on jopa 6,1 miljardia euroa, ja ne saattaisivat muodostua vakavaksi esteeksi EU:n kaupalle Intian kanssa.

Autoteollisuuden pitkäaikaisten korkeiden tullien ja verojen lisäksi Intia on vuosien mittaan ottanut käyttöön yli 1 000 uutta maakohtaista **standardia**, joista yhä useampi ei vastaa kansainvälisesti sovittuja standardeja. Näiden toimenpiteiden yhdistelmä estää eurooppalaisia valmistajia kilpailemasta tasaveroisesti paikallisten valmistajien kanssa ja vaikuttaa kauppavirtoihin, joiden arvo on tällä hetkellä jopa 144 miljoonaa euroa. Summa on suhteellisen pieni alalla, jolla EU:n vienti on ollut perinteisesti suurta, mikä osoittaa sen, että EU:n yritysten pääsyssä tämän tärkeän alan markkinoille on tällä hetkellä puutteita.

Lisäksi Intian elintarviketurvallisuus ja -standardiviranomainen ("Food Safety and Standards Authority of India" eli FSSAI) julkaisi huhtikuussa 2018 uuden elintarviketurvallisuutta ja -standardeja koskevan asetuksen, joka sisältää uusia **normeja tislatuille alkoholijuomille, viinille ja oluelle**. Joistakin myönteisistä seikoista huolimatta asetuksessa on säännöksiä, jotka haittaisivat EU:n Intiaan suuntautuvaa, arvoltaan jopa 193 miljoonan euron tuontia. Tämä tarkoittaa muun muassa maantieteellisten merkintöjen tunnustamatta jättämistä, kansainvälisistä standardeista ja käytännöistä poikkeavia teknisiä eritelmiä ja kohtuuttomia merkintävaatimuksia.

Myönteistä on se, että yksi uusista vuonna 2018 kirjatusta esteistä, joka koskee **nahkatuotteiden tuontiin liittyviä pakollisia eläinlääkärin todistuksia**, on jo osittain poistettu ja sitä tarkastellaan tämän raportin poistettuja esteitä esittelevässä osassa.

Näiden uusien esteiden lisäksi on syytä panna merkille myös muut olemassa oleviin esteisiin liittyvät kielteiset suuntauksset, sillä Intia on jatkanut vuonna 2014 alkanutta **tieto- ja viestintätekniikan tuotteiden tullien korottamista**. Viimeisimmät tullien korotukset otettiin käyttöön lokakuussa 2018, jolloin tuotteiden luetteloa laajennettiin ja niihin sovellettavia tullee nostettiin. Korotetut tullit haittasivat lukuisten tieto- ja viestintätekniikan tuotteiden tuontia, esimerkkinä tukiasemat sekä matkapuhelimet ja niiden osat ja lisävarusteet, jonka arvo oli yhteensä noin 800 miljoonaa euroa¹⁶. Komissio vei mainitut toimenpiteet WTO:n käsiteltäväksi 2. huhtikuuta 2019¹⁷.

Uudessa Intiaa koskevassa EU:n strategiassa¹⁸ korostetaan, että EU arvostaa strategista kumppanuuttaan Intian kanssa ja on täysin tietoinen kahdenvälisen talous- ja kauppasuhteiden hyödyntämättömistä mahdollisuuksista ja vastavuoroisista eduista. Siksi EU on täysin sitoutunut

¹⁶ Tämän esteen ei katsottu olevan uusi este vuonna 2018, joten summa ei sisälly laskelmiin esteiden haittaaman kaupan kokonaisarvosta.

¹⁷ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2001>

¹⁸ Ks. yhteinen tiedonanto "Elements for an EU strategy on India"

(https://eeas.europa.eu/delegations/Intia/54057/joint-communication-elements-eu-strategy-Intia_en) ja neuvoston päätelmät "EU strategy on India" (<https://www.consilium.europa.eu/media/37410/st14638-en18.pdf>).

työskentelemään Intian kanssa rakentavasti kohti parempaa liiketoimintaympäristöä, tehokkaampaa ja oikeudenmukaisempaa markkinoillepääsyä sekä investointien suojaa. Tähän liittyen EU ollut jatkuvasti aktiivinen ja pyrkii edelleen valppaasti torjumaan sekä uusia että jo kauan olemassa olleita esteitä Intiassa. EU ja Intia käyvät säännöllistä kahdenvälistä kauppaa koskevaa vuoropuhelua, jonka tarkoituksena on selvittää EU:n ja Intian välistä kauppaa käsittelevässä alakomiteassa ja sen erityistyöryhmien yhteydessä kaupan esteitä, jotka liittyvät esimerkiksi terveys- ja kasvinsuojelutoimia tai kaupan teknisiä esteitä koskeviin kysymyksiin. Tämä on kuitenkin vähittäinen prosessi, jonka tulokset EU:n kohtaamien ongelmien suhteen jäivät viime vuonna laihoiksi. EU:n viejien kohtaamat vaikeudet ja ratkaisujen löytymisen hankaluus näyttävät liittyvän Intian hallituksen asettamaan talouden painopisteeseen eli Intian muuttamiseen tuotantokeskittymäksi ”Make in India” -aloitteen avulla. Aloitteen tarkoituksena on houkutella ulkomaisia investointeja, mutta siinä ei aseteta kaupan avoimuutta etusijalle.

4. Algeria

Vuoden 2017 raportissa merkille pantu protektionismin lisääntyminen Välimeren alueella jatkui vuonna 2018. Alueen maissa eli Algeriassa, Egyptissä, Israelissa, Libanonissa, Marokossa ja Tunisiassa oli käytössä jo 36 kaupan ja investoinnin estettä. Eniten niitä oli nyt Algeriassa (10) ja seuraavaksi eniten Egyptissä (8) ja Israelissa (6).

EU:n vientiä haittaavien pitkäaikaisten esteiden lisäksi ja EU:n jatkuvasti käymästä rakentavasta vuoropuhelusta huolimatta Algeria otti vuonna 2018 käyttöön viisi uutta estettä. Näin ollen Algeria nousi Intian rinnalle kauppakumppanina, jossa uusia esteitä otettiin käyttöön eniten. Yksi ongelmista saatiin ratkaistua jo vuonna 2018, mutta esteiden kokonaisvaikutus on edelleen huomattava, sillä ne vaikuttavat jopa 2,7 miljardin euron arvoiseen EU:n vientiin.

Ensinnäkin Algeria julisti laaja-alaisen väliaikaisen **tuontikiellon** noin 45:een eri tuoteryhmään kuuluvalla 851 tuotteelle budjettilailla ja siihen liittyvällä täytäntöönpanoasetuksella, jotka hyväksyttiin 7. tammikuuta 2018. Kieltoa laajennettiin toukokuussa koskemaan kaikkiaan 877:ää tuotetta (toimenpidettä täydennettiin edelleen vuonna 2019). Vuoden 2018 budjettilailla **korotettiin myös huomattavasti tullimaksuja** 129 tariffinimikkeen osalta. Luetteloon sisältyy EU:n viejien tärkeitä tuotteita, kuten puhelinkomponentteja, modeemeja, kaapeleita ja sähkölaitteita, joista peritään jopa 60 prosentin tulli.

Lisäksi kaksi uutta vuonna 2018 käyttöönotettua toimenpidettä haittasi huomattavasti eurooppalaisten varustamojen toimintaa.¹⁹ Ensimmäiseksi 1. tammikuuta 2018 asetettiin **arvonlisäverovelvoite**. Alusten tarjoamista ja niiden lastiin liittyvistä palveluista peritään nyt 19 prosentin arvonlisävero. Toisin kuin algerialaiset laivayhtiöt – jotka ovat Euroopan unionin jäsenvaltioissa nollaverokannan alaisia – eurooppalaiset laivayhtiöt eivät voi hakea arvonlisäveron palautusta. Toiseksi uudessa kiertokirjeessä nimettiin Algerian tulliviranomainen 20. toukokuuta 2018 lähtien toimivaltaiseksi viranomaiseksi, joka määrittelee satunnaisesti

¹⁹ Mahdollisia EU:n laivayhtiöihin mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia on vaikea ilmaista määrällisesti.

kuivasatamat, joihin alukset ohjataan purkamaan lastinsa Algerin satamassa. Kiertokirje aiheuttaa eurooppalaisille laivayhtiöille vakavia toiminnallisia, oikeudellisia ja taloudellisia ongelmia.

EU on käsitellyt useita aiemmin toteutettuja ja hiljattain käyttöön otettuja kauppaa rajoittavia toimenpiteitä Algerian viranomaisten kanssa kaikilla mahdollisilla foorumeilla (esim. assosiaationeuvostossa, assosiaatiokomiteassa, kauppaa käsittelevässä alakomiteassa ja muissa asiaankuuluvissa alakomiteoissa). Vuonna 2018 perustettiin myös korkean tason työryhmä, jossa keskustellaan näistä kysymyksistä, jotta asiaan löytyisi yhteisesti sovittu ratkaisu EU:n ja Algerian assosiaatiosopimuksen puitteissa. Näistä ponnisteluista huolimatta Algeria on jatkanut yksipuolisia toimiaan, asettanut kaupan esteitä ja muuttunut markkinoillepääsyn näkökulmasta yhdeksi EU:n haastavimmista kauppakumppaneista. Komissio pyrkii kaikin keinoin korjaamaan tilanteen.

Kuten edellä todettiin, yksi vuonna 2018 ilmenneistä uusista esteistä on poistettu. Algerian viranomaiset vaati aiemmin maahantuojia esittämään alkuperämaassa myönnetyn virallisen **todistuksen vapaasta liikkuvuudesta**. Toimenpiteessä ei määritelty, minkä viranomaisen olisi myönnettävä todistus, eikä toimenpiteen käytännön toteutus ollut aina yhdenmukaista, mikä aiheutti oikeudellista epävarmuutta toimijoiden keskuudessa ja vaikutti mahdollisesti kaikkeen tuontiin kaikista EU:n jäsenvaltioista. Komissio toimitti huhtikuussa 2018 pidetyssä hiljattain perustetun EU:n ja Algerian kaupan alan yhteydenpitöryhmän kokouksessa – EU:n sidosryhmien markkinoillepääsyä koskevan kumppanuuden puitteissa antaman panoksen ansiosta – lomakemallin todistuksesta, jonka kaikkien EU:n jäsenvaltioiden kauppakamarit voisivat myöntää. Algerian viranomaiset vahvistivat toukokuussa 2018 virallisesti ehdotetun lomakkeen hyväksymisen, joten kaikki EU:n viejät voivat nyt noudattaa vaatimusta. Kehityssuunta on myönteinen, mutta markkinoillepääsyn kokonaistilanne EU:n yritysten kannalta on jäljellä olevien esteiden määrän ja vaikutusten vuoksi edelleen vaikea.

III. TÄRKEIMMÄT VUONNA 2018 POISTETUT KAUPAN JA INVESTOINTIEN ESTEET

Tässä luvussa analysoidaan 35:ttä kokonaan tai osittain poistettua estettä 25 kolmannessa maassa vuonna 2018 ja esitellään Euroopan komission strategia kauppaa ja investointeja koskevien esteiden poistamiseksi.

A. EU:N STRATEGIA KAUPPAA JA INVESTOINTEJA KOSKEVIEN ESTEIDEN POISTAMISEKSI

Yhdeksi komission työn keskeisimmistä tehtävistä muodostui kaupan esteiden poistaminen maailmasta, jossa protektionismi on lisääntymässä. Sen toteuttamiseksi vahvistettiin markkinoillepääsyä koskevaa EU:n strategiaa, lujitettiin EU:n toimielinten ja sidosryhmien välistä koordinoitua, järjeistettiin esteiden priorisointia ja tehostettiin viestintää ja tiedotusta. Näiden toimien tuloksena vuonna 2015 saatiin poistettua kaikkiaan 23 estettä, vuonna 2016 hieman vähemmän eli 20 estettä, vuonna 2017 ennätysmäärä eli 45 estettä ja vuonna 2018 kaikkiaan 35 estettä. Nykyisen komission toimikaudella on poistettu kaiken kaikkiaan 123 estettä. Tämä tulos kuvastaa sitä, että strategian täytäntöönpanoa ja sen valvontaa pidetään entistä tärkeämpänä nykyisessä vuorovaikutteisemmassa maailmankaupan toimintaympäristössä.

Markkinoillepääsyä koskevan EU:n strategian eri kanavat toimivat myös varhaisvaroitusjärjestelmänä, joka auttaa torjumaan esteet jo ennen niiden muodostumista.

EU:n yritykset voivat raportoida kaupan ja investointien esteistä Euroopan komissiolle eri kanavien kautta. Kun kaupan este on havaittu, komissio käyttää laajaa välineistöään niiden poistamiseen.

Väline 1: Diplomaattiset toimet. Käynnissä on jatkuva diplomaattinen työskentely, jossa liittyen Euroopan komissio, Euroopan ulkosuhdehallinto, EU:n jäsenvaltiot ja elinkeinoelämä tekevät kolmansissa maissa sijaitsevien EU:n edustustojen ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjen verkoston avulla tiivistä yhteistyötä. Siihen sisältyy paljon erilaista toimintaa aina teknisistä kauppahankkeista, kuten vuoropuheluista ja komiteoista, virallisiin toimenpiteisiin, kuten komission jäsenten korkean tason virkamatkoihin ja ministeri- ja valtionpäämiestason toimiin. Toimintaa koordinoidaan saman mielisten kumppanien kanssa aina, kun se parantaa työskentelyn tuloksekkuutta. Tässä yhteydessä on myös syytä mainita, että komissio on edelleen edistänyt EU:n talousdiplomatiaa koskevaa aloitetta, jonka ensimmäinen vaihe on saatu päätökseen. Siinä tunnistettiin talousdiplomatian painopistealueita 107 maassa. Käytännössä kaikissa näissä maissa markkinoillepääsy on määritelty keskeiseksi painopisteeksi, ja siksi ne hyötyvät kaikkien toimijoiden eli jäsenvaltioiden, elinkeinoelämän järjestöjen ja EU:n edustustojen yhteisistä toimista, joilla edistetään tätä osa-aluetta ja esteiden poistamista.

Väline 2: Riitojen ratkaisu. WTO:n säännöllistä komiteatyötä täydentää komission määrätietoinen toiminta riitojen ratkaisun yhteydessä. EU pani vuonna 2018 vireille kaksi uutta riita-asiaa WTO:ssa: Yhdysvaltojen teräs- ja alumiinitoimenpiteitä koskevan riita-asian (DS548) ja Kiinan teknologian siirtämiseen liittyviä toimenpiteitä koskevan riita-asian (DS549). EU käynnisti myös vaatimustenmukaisuusmenettelyt, jotka koskivat Venäjän sianlihan tuontiin liittyviä toimenpiteitä (DS475:ssä). EU pyrki myös varmistamaan WTO:n sääntöjen asianmukaisen

täytäntöönpanon kolmansissa maissa: esimerkiksi Venäjällä riita-asioilla, jotka koskivat tariffeja (DS485) ja kevyiden hyötyajoneuvojen polkumyynnin vastaisia toimenpiteitä (DS479), ja Kiinassa kolmannella raaka-aineita koskevalla riita-asialla (Raaka-aineet III, DS509). WTO teki myös lopulliset päätöksensä EU:n ja Brasilian välisessä laajamittaisissa tuonnin korvaustoimenpiteitä koskevassa riidassa ja vahvisti EU:n kannan, jonka mukaan nämä toimenpiteet olivat WTO:n sääntöjen vastaisia. EU seuraa nyt tilannetta valppaasti sen varmistamiseksi, että nämä päätökset pannaan asianmukaisesti täytäntöön.

EU on myös ensimmäistä kertaa pyytänyt kahdenvälisessä kauppasopimuksessa tehtyihin kestävä kehityksen sitoumuksiin liittyviä kuulemisia, jotka koskevat Etelä-Korean kanssa tehtyä sopimusta. Hiljattain Ukrainan kanssa käynnistetyn assosiaatiosopimuksen mukainen menettely (puutavaran vientikielto, joka lasketaan tarkalleen ottaen vuoden 2019 tapahtumaksi) osoittaa, että komissio ei tarvittaessa epäröi hyödyntää sen vapaakauppasopimuksissa mainittua kahdenvälistä riidanratkaisua.

Komissio voi myös käyttää viejien pyynnöstä lisävälineenä menettelyä, josta säädetään kaupan esteistä annetussa asetuksessa, kuten tehtiin vuonna 2017 paperituotteita koskevassa Turkin tapauksessa. Tämä mekanismi tarjoaa sidosryhmille mahdollisuuden pyytää komissiota harkitsemaan turvautumista riitojen ratkaisumenettelyyn. Kaupan esteistä annetun asetuksen mukaiset tutkimukset voivat myös johtaa neuvotteluratkaisuun kyseisen kolmannen maan kanssa, ennen kuin virallinen WTO-menettely käynnistetään. Näin esteet saadaan poistettua nopeammin, mistä hyötyvät niin EU:n yritykset kuin kuluttajatkin.

Väline 3: EU:n vapaakauppasopimukset. Markkinoillepääsyyn liittyvän työn kautta havaitut esteet otetaan esiin suoraan kauppaneuvotteluissa tai vapaakauppasopimusten tapauksessa asiaankuuluvien täytäntöönpanomekanismien puitteissa. Näin varmistetaan, että markkinoillepääsyn painopisteet otetaan tehokkaasti huomioon. Nykyinen komissio jatko i kunnianhimoista toimintaohjelmaansa, jonka mukaan se laajentaa monipuolisten kauppa- ja investointisopimustensa laajaa valikoimaa. Tämän seurauksena pantiin täytäntöön kahdeksan sopimusta 15 maan²⁰ kanssa, minkä jälkeen EU:lla on yhteensä 40 kauppasopimusta 72 eri puolilla maailmaa sijaitsevan kumppanin kanssa. Tiivis neuvotteluohjelmamme jatkuu vauhdilla²¹. Sopimuksia tarkastellaan myös uudelleen erityisesti sellaisten esteiden poistamiseksi, joita olemassa olevat puitteet eivät kata²².

Komissio tehosti myös täytäntöönpanoa ja sen valvontaa koskevia toimiaan sen varmistamiseksi, että yritykset, myös pk-yritykset, voivat hyötyä voimassa olevista

²⁰ Viimeksi tehtiin Japanin kanssa talouskumppanuussopimus, jonka osapuolet ratifioivat joulukuussa 2018 ja joka tuli kaikilta osin voimaan 1. helmikuuta 2019, sekä Singaporen kanssa vapaakauppasopimus ja sijoitussuojasopimus. Komissio hyväksyi ja esitteli neuvostolle Vietnamin kanssa tehdyn vapaakauppasopimuksen ja sijoitussuojasopimuksen, joita valmistellaan parhaillaan allekirjoittavaksi.

²¹ Mercosur-ryhmän kanssa käytiin tiiviitä neuvotteluja ja saavutettiin merkittävää edistystä, ja komissio aloitti kauppaneuvottelut myös Australian ja Uuden-Seelannin kanssa. Neuvottelut pitkälle menevästä ja laaja-alaisesta vapaakauppa-alueesta Tunisian kanssa ovat myös käynnissä.

²² Meksikon kanssa päästiin poliittisella tasolla sopimukseen kauppasopimuksen uudistamisesta, ja neuvottelut Chilen kanssa jatkuvat.

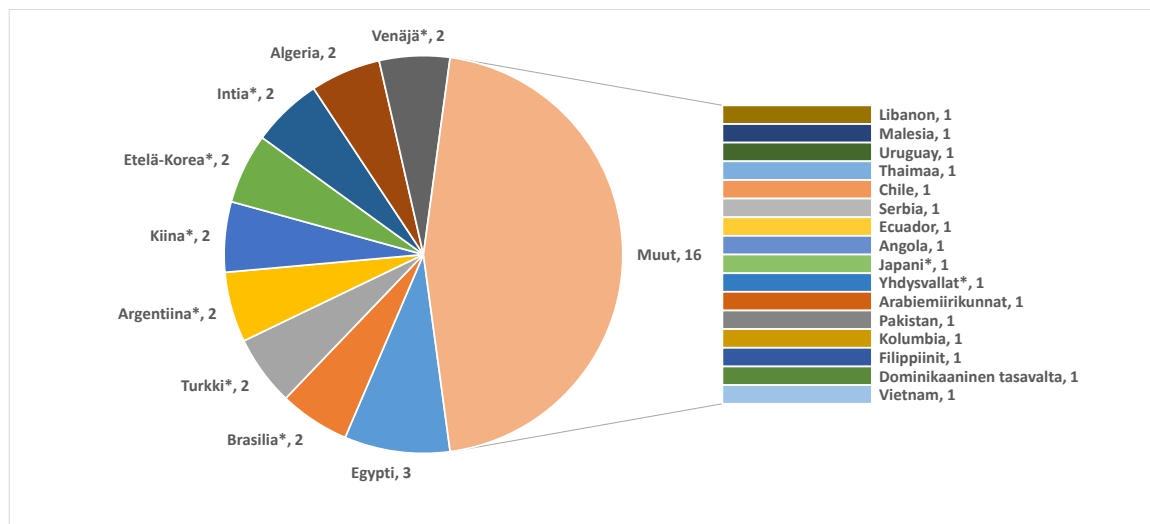
sitoumuksista. EU:lla on välineet, joita se käyttää tehokkaasti kaupan esteiden poistamiseen, tekijän- ja teollisoikeuksien suojelun ja noudattamisen parantamiseen, riitojen ratkaisun vireillepanoon ja kaupan suojatoimenpiteiden toteuttamiseen epäreilun kaupan tapauksissa, ja se on tehostanut näiden täytäntöönpanotoimiensa eri pilarien koordinoitua. Komissio hyväksyi tähän liittyen vuonna 2018 toisen kertomuksensa vapaakauppasopimusten täytäntöönpanosta²³ ja julkaisi kertomuksen teollis- ja tekijänoikeuksien suojelusta ja noudattamisesta²⁴ kolmansissa maissa sekä 36. vuotuisen kertomuksen EU:n polkumyynnin ja tukien vastaisista toimista ja suojatoimenpiteistä²⁵.

B. YLEISKATSAUS VUONNA 2018 POISTETUISTA ESTEISTÄ

Kaikkien markkinoillepääsyä koskevan kumppanuutemme sidosryhmien yhdistettyjen toimien ansiosta vuonna 2018 poistettiin 25 kolmannessa maassa yhteensä 35 estettä kokonaan tai osittain pääosin kahdeksalla toimialalla ja horisontaalisesti. Kun otetaan huomioon kaikki lukumääräisesti ilmaistavissa olevat esteet, poistetut esteet koskivat vuonna 2018 EU28:ssä arvoltaan kaikkiaan 7,8 miljardin euron vientiä.²⁶

1. Vuonna 2018 poistetut esteet kolmannen maan mukaan

Kuviossa 8 esitetään kolmannet maat, joissa esteiden poistaminen onnistui parhaiten. Ensimmäisenä järjestyksessä on Egypti, jossa poistettiin kolme estettä vuonna 2018, ja sen jälkeen Brasilia, Turkki, Argentiina, Kiina, Etelä-Korea, Intia, Algeria ja Venäjä, joista jokaisessa poistettiin kaksi estettä. Vuonna 2018 poistettiin lisäksi kuusitoista eurooppalaisten yritysten kohtaamaa kaupan estettä kuudessatoista muussa kolmannessa maassa.

²³ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/october/tradoc_157468.pdf

²⁴ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/march/tradoc_156634.pdf

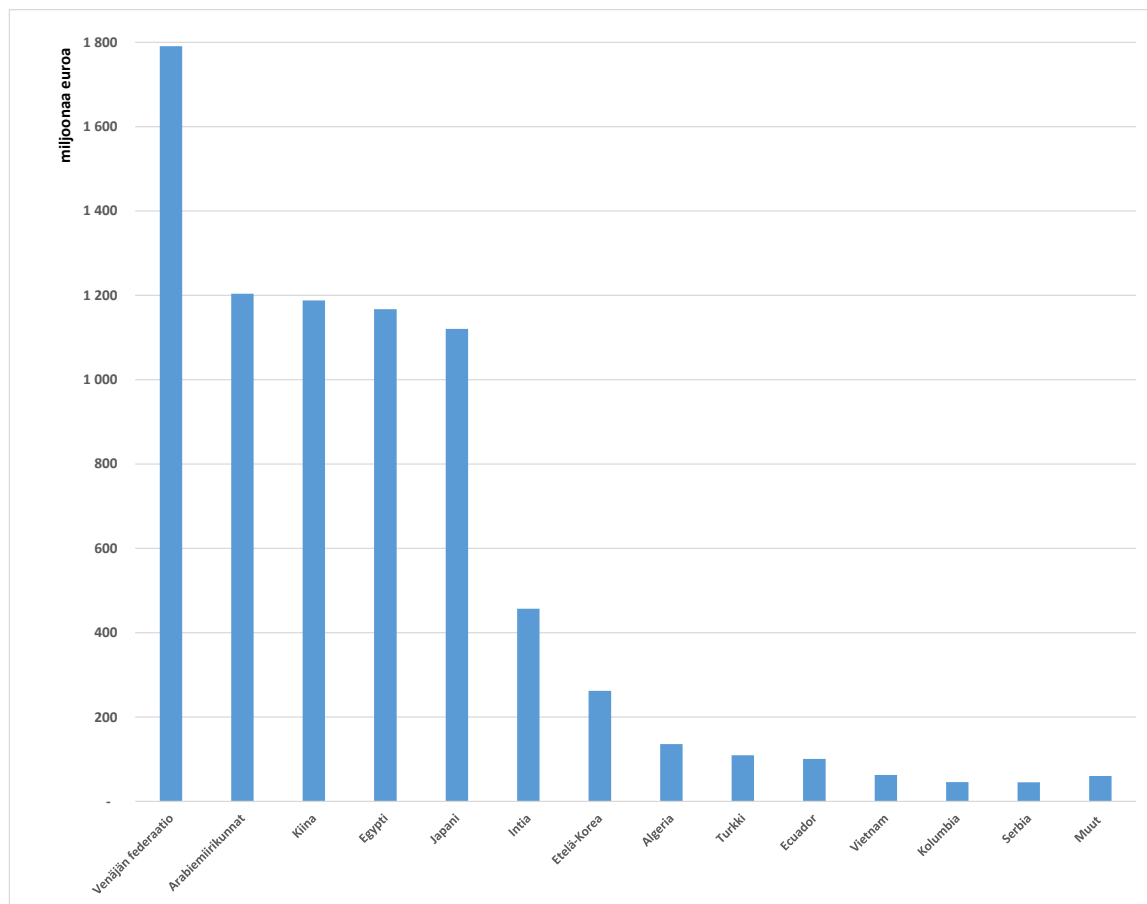
²⁵ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/july/tradoc_157212.pdf

²⁶ Edellisenä vuotena, jolloin poistettiin 45 estettä, vastaava luku oli 8,2 miljardia euroa.

Kuvio 8: Vuonna 2018 poistettujen esteiden maantieteellinen jakauma (*G20-maat)

Sen kaupan arvon perusteella (taulukko III), johon poistetut esteet vaikuttivat, merkittävimmät esteet poistettiin Venäjällä, jonka osuus kaikista esteiden kohteena olleista kauppavirroista oli 23 prosenttia. Seuraavana olivat Yhdistyneet arabiemiirikunnat (16 prosenttia) ja Kiina (15 prosenttia). Kauppavirroista, joihin poistetut esteet vaikuttivat, 18 prosenttia kohdistui eteläisen Välimeren maihin.

Taulukko III: EU28:n kauppavirrat, joihin vuonna 2018 poistetut esteet vaikuttivat, kumppanimaittain (miljardia euroa)²⁷

2. Vuonna 2018 poistetut esteet toimenpidetyypeittäin

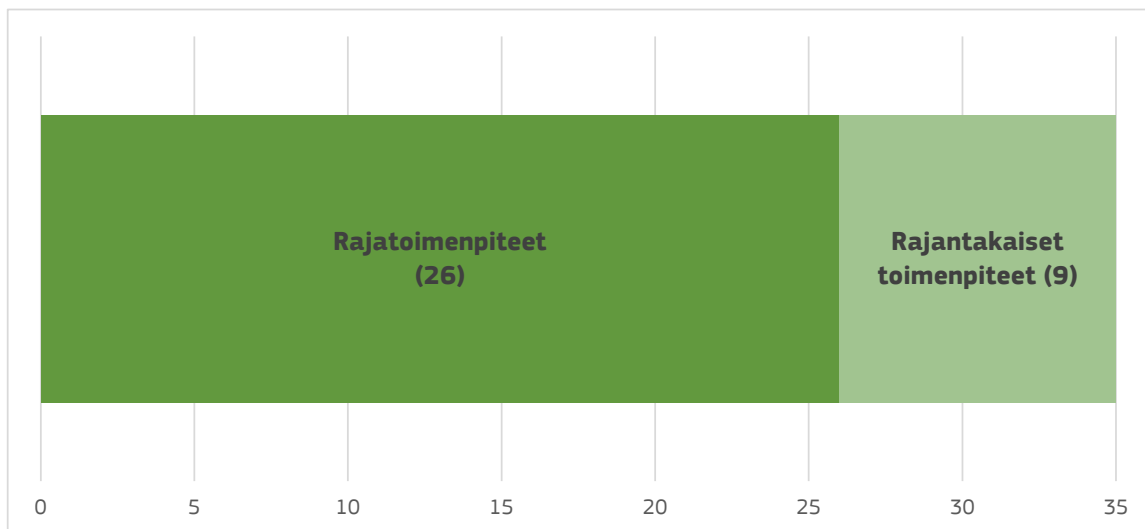
Markkinoillepääsyä koskevaan kumppanuuteen liittyvät EU:n toimet ovat edistäneet rajatoimenpiteiden poistamista (26) enemmän kuin rajantakaisten rajoitusten poistamista (9).

²⁷ ”Muut” sisältää seuraavat kumppanimaat: Argentiina, Angola, Brasilia, Chile, Kolumbia, Malesia, Thaimaa ja Uruguay.

Tätä voidaan verrata edellisen vuoden tuloksiin, jolloin poistettiin 34 rajatoimenpidettä ja yksitoista rajantakaista toimenpidettä.

Lähes kolmasosa vuonna 2018 poistetuista rajatoimenpiteistä liittyy terveys- ja kasvinsuojelutoimenpiteisiin maatalous- ja kalastusalailla. Muut poistetut esteet vaikuttivat EU:n yrityksiin tulleina, tullin hallintomenettelyinä, vientiveroina ja vientikieltoina. Vuonna 2018 poistettiin onnistuneesti myös yksi palveluihin kohdistunut kaupan este.

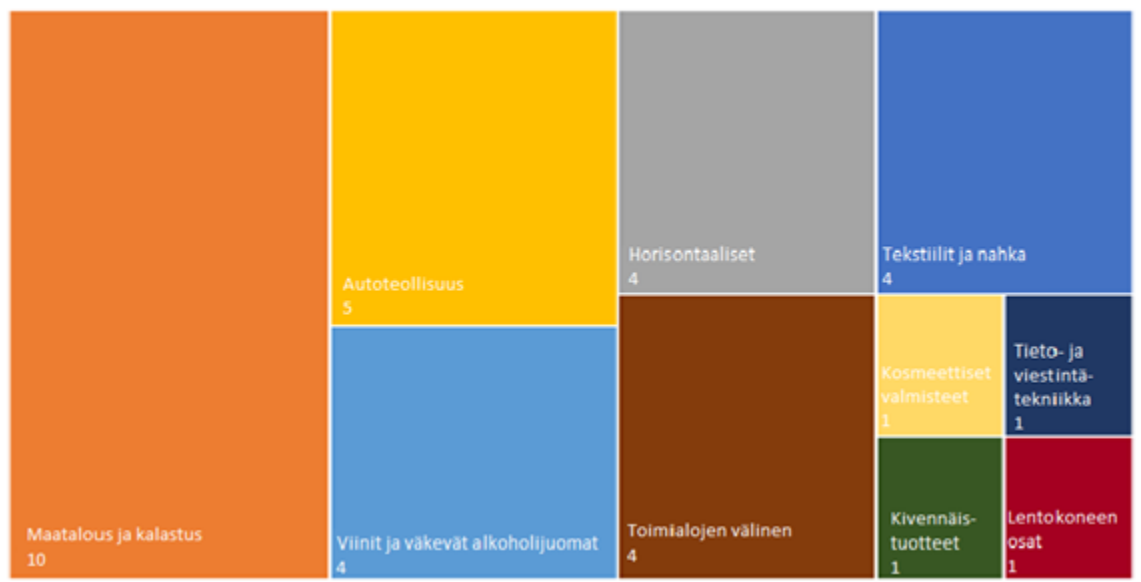
Yhdeksän rajantakaisen toimenpiteen osalta saavutettiin menestystä kaupan teknisten esteiden ja standardien alalla sekä kauppaan liittyvissä verotustoimenpiteissä.

Kuvio 9: Vuonna 2018 poistetut esteet toimenpidetyypeittäin (toimenpiteiden määrä)

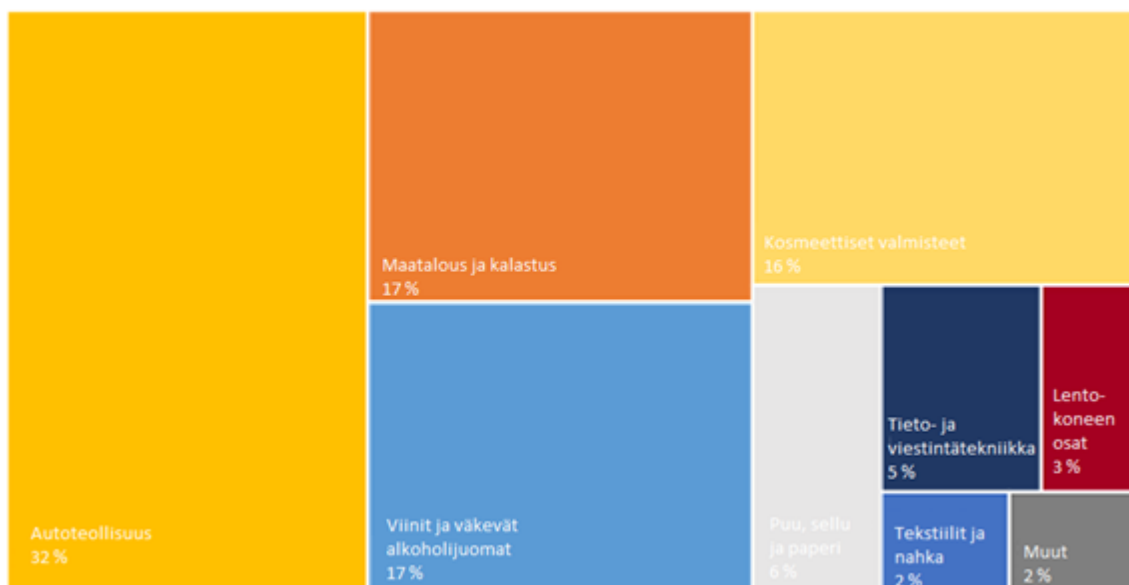
3. Vuonna 2018 poistetut esteet toimialoittain

Kuviossa 10 esitetään yhteenveto eri toimialoilta poistettujen esteiden määrästä. *Maatalous ja kalastus* oli ala, jolta poistettiin eniten toimenpiteitä (10), ja seuraavana oli *autoteollisuus*, jolta poistettiin viisi estettä. *Tekstiilien ja nahkan* sekä *viinien ja väkevien alkoholijuomien* alalta poistettiin kummaltakin neljä estettä. Lisäksi poistettiin yhteensä kahdeksan sellaista estettä, jotka olivat joko täysin *horisontaalisia* (4 kpl) tai vaikuttivat *eri aloihin* (4 kpl). Yksittäisiä esteitä poistettiin myös *kosmeettisten valmisteiden* ja *kivennäistuotteiden* aloilta, ja osittain poistettiin esteitä, jotka liittyivät *lentokoneen osien* sekä *tieto- ja viestintätekniikan* alaan.

Kuvio 10: Vuonna 2018 poistetut esteet aloittain MADB-tietokannan perusteella (esteiden määrä)

Kuviossa 11 esitetään yhteenveto eri aloilta poistettujen esteiden taloudellisesta vaikutuksesta sen perusteella, miten suuriin kauppavirtoihin esteiden on laskettu vaikuttavan. Kuvion perusteella käy ilmi, että esteiden poistaminen vuonna 2018 saattoi vaikuttaa positiivisesti EU:n vientiin ensisijaisesti *autoteollisuuden* alalla, jonka osuus kaikista esteiden mahdollisesti haittaamista kauppavirroista oli 32 prosenttia. *Viinien ja väkevien alkoholijuomien* (osuus 17 prosenttia) ja *kosmeettisten valmisteiden* (16 prosenttia) alat hyötyivät myös huomattavasti esteiden poistamisesta. Kaiken kaikkiaan *teollisuuden* osuus poistettujen esteiden taloudellisesta merkityksestä oli 83 prosenttia, kun taas *maatalouden ja kalastuksen* osuus oli 17 prosenttia.

Kuvio 11: EU28:n kauppavirrat, joihin vuonna 2018 poistetut esteet vaikuttivat, toimialoittain (vaikutusten kohteena olleiden kauppavirtojen prosenttiosuus)²⁸

C. LAADULLINEN ANALYYSI VUONNA 2018 POISTETUISTA ESTEISTÄ

Tässä luvussa analysoidaan tarkemmin tiettyjä esteitä, jotka onnistuttiin poistamaan tehostetun markkinoillepääsyä koskevan kumppanuuden avulla. Viime vuonna tässä laadullisessa analyysissä keskityttiin kumppaneihin, joiden osalta poistettiin *suurin määrä esteitä*²⁹, mutta nyt painopiste on maissa, joiden osalta kyse on merkittävimmistä poistettujen toimenpiteiden vaikutukselle *mahdollisesti altistuneista kauppavirroista*. Siksi seuraavassa analysoidaan, miten tehokkaasti EU poisti esteitä seuraavissa kumppanimaissa: Venäjällä, Kiinassa, Yhdistyneissä arabiemiirikunnissa, Egyptissä, Japanissa, Intiassa ja Etelä-Koreassa. Näiden seitsemän kumppanin osuus mahdollisista kauppavirroista, joihin vuonna 2018 poistetut toimenpiteet vaikuttivat, oli 93 prosenttia.

1. Venäjä

Kuten luvussa I kerrotaan, markkinoillepääsyn edellytyksissä havaitut suuntaukset ovat olleet Venäjällä yleisesti ottaen kielteisiä, koska EU:n viejillä on siellä toiseksi eniten esteitä eli 34. Venäjä jatkoi tuonnin korvaamistoimiaan monin eri keinoin. Edellisinä vuosina kirjatut esteet, kuten meriliikenteen rajoitukset arktisella alueella ja koivutukkien vientikiintiöt, ovat esimerkiksi alkaneet vaikuttaa EU:n toimijoihin toden teolla vuonna 2018. Lisäksi on syytä panna merkille kielteinen kehitys, joka liittyy merkintävaatimuksia koskevaan olemassa olevaan esteeseen. Vaatimusten soveltamisalaa laajennettiin muihinkin tuotteisiin, kuten elektroniikkaan.

Useiden toimenpiteiden yhteensopivuus Venäjän kansainvälisten sitoumusten kanssa on kyseenalaista, ja EU on riitauttanut ne asiaa käsittelevillä foorumeilla. Toimenpiteet eivät myöskään ole osoittautuneet tehokkaiksi Venäjän kilpailukyvyn parantamisessa ja ulkomaisten investointien houkuttelemisessa. Sen sijaan ne ovat muun muassa ehkäisseet EU:n ja Venäjän välisen kaupan kasvua.

Tässä haastavassa kaupantekoympäristössä EU käytti kaikkein määrätietoisimpia hallussaan olevia välineitä ja saavutti huomattavia tuloksia vuonna 2018 huolehtimalla kahden WTO:n päätöksen asianmukaisesta täytäntöönpanosta Venäjällä. Nämä päätökset koskivat arvoltaan 1,8 miljardin euron suurista EU:n vientiä. Tämä vastaa 23 prosentin osuutta siitä EU:n viennistä, johon vuonna 2018 päätetyt 35 toimenpidettä vaikuttivat.

²⁸ ”Muut” sisältää seuraavat toimialat: keramiikka ja lasi, elektroniikka, kivennäistuotteet, muovit sekä jalometallit.

²⁹ Tänä vuonna suurin määrä kokonaan tai osittain poistettuja esteitä (vähintään kaksi) kirjattiin yhdeksästä kauppakumppanimaasta: Algeria, Argentiina, Brasilia, Egypti, Etelä-Korea, Intia, Kiina, Turkki ja Venäjä.

Yksi näistä tapauksista koski *eri aloihin vaikuttavia esteitä*, mihin liittyen Venäjä on pannut täysimääräisesti täytäntöön WTO:n tariffeihin liittyvässä riita-asiassa tekemän päätöksen (DS485). Lisäksi jo vuonna 2017 pantiin vireille paneelin riita-asiaa DS485 koskevien päätelmien perusteella toinen riita-asia Venäjän tariffeja vastaan liittyen EU:lle merkityksellisiin lisätariffinimikkeisiin. Venäjän kanssa vuoden 2017 lopussa ja vuoden 2018 alussa käytyjen keskustelujen jälkeen ei kuitenkaan enää ollut tarpeen käynnistää riita-asiaa, koska Venäjä poisti kaikki epäjohtonmukaisuudet kyseisistä tariffinimikkeistä. Tämä on hyvä esimerkki siitä, miten komission keskitetyt toimet ovat johtaneet konkreettisiin tuloksiin niin, että WTO:ssa nostettaviin kanteisiin ei ole jouduttu turvautumaan.

Riita-asia, jonka EU käynnisti *autoteollisuuden* alalla ja joka koski Saksasta ja Italiasta peräisin olevien kevyiden hyötyajoneuvojen polkumyyntitoimenpiteitä (DS479), päättyi samoin myönteisesti, sillä toimenpiteitä, joiden voimassaolo päättyi vuoden 2018 puolivälissä, ei ole uusittu.

2. Kiina

Kuten luvussa I tuodaan esiin, Kiinasta on tullut EU:n eniten kauppaa rajoittava kauppakumppani, jonka osalta on voimassa yhteensä 37 estettä. Niistä 14 on otettu käyttöön vuonna 2017 tai sen jälkeen. Muutamia edistysaskelia, jotka tosin olivat pääasiassa vähittäisiä, saavutettiin silti, mikä osoittaa, että EU:n noudattama esteiden poistamisstrategia voi tuottaa tuloksia myös kaikkein haastavimmissa toimintaympäristöissä. Edistystä saavutettiin terveys- ja kasvinsuojelutoimien alalla, jolta poistettiin kaksi estettä osittain ja kolmannessa pitkäaikaisessa asiassa saavutettiin edistystä. Kaksi *maatalouden ja kalastuksen* alalta osittain poistettua estettä vastaa yhteensä 15 prosentin osuutta kaikesta EU:n viennistä, johon poistetut toimenpiteet vaikuttivat vuonna 2018.

Juuston kysynnän odotetaan kasvavan Kiinassa, mutta kiinalaiset maitoalan standardit eivät ole kansainvälisten normien mukaisia, mikä muodostaa tarpeettoman esteen EU:n viejien kaupankäynnille. EU otti asian esiin useissa kahdenvälisissä kokouksissa, minkä jälkeen Kiina päätti, että näitä standardeja ei panna täytäntöön niiden tuotteiden osalta, joita on jo tuotu usean vuoden ajan (perinteisiä tuotteita). Lisäksi Kiina ilmoitti, että se tarkastelisi nyt juustostandardejaan yleisesti uudelleen, mitä EU piti myönteisenä. Vaikka taustalla oleva asia on edelleen ratkaisematta ja elintarvikkeiden turvallisuusstandardia on tarkistettava, jotta EU:n ongelmat ratkaistaisiin kaikilta osin, kauppaan kohdistuva vaikutus on jo saatu hallintaan perinteisiä tuotteita koskevan ratkaisun tuloksena. Myönteinen vaikutus EU:n vientiin voi olla rahalliselta arvoltaan jopa 1,2 miljardia euroa.

Kiina otti vuoden 2012 alussa käyttöön rajoittavan toimenpiteen, joka koski 1. kesäkuuta 2011 jälkeen tuotettujen naudan siemennesteen ja alkuiden sekä lampaan siemennesteen ja alkuiden tuontia useista EU:n jäsenvaltioista. EU kutsui kiinalaisia asiantuntijoita kaksi kertaa Eurooppaan ja kiinalaiset tutkijat vierailivat eläinlääketieteen laitoksissa ja tutkimuskeskuksissa useissa EU:n jäsenvaltioissa. Vierailujen jälkeen Kiina ilmoitti poistavansa usean jäsenvaltion osalta nautojen ja lampaiden geneettisen materiaalin vientiin kohdistuvat kaupan rajoitukset.

Viime vuoden raportissa käsitellyistä osittain poistetuista esteistä on syytä mainita, että EU:n nautatuotteita ja naudanlihaa koskevan vientikiellon osalta on edistytty lisää ja Irlannille sekä Alankomaille on nyt myönnetty pääsy Kiinan markkinoille. Koska menettelyä ei ole vielä saatu päätöksen muiden jäsenvaltioiden osalta, komissio jatkaa asian esille tuomista kaikissa mahdollisissa tilanteissa.

3. Yhdistyneet arabiemiirikunnat

Yhdistyneet arabiemiirikunnat on tärkeä kauppakumppani. Komissio ponnisteli sen vuoksi huomattavasti ja sai poistettua vuonna 2018 tärkeän markkinoillepääsyn esteen *kosmetiikkavalmisteiden* alalla. Kaikista vuonna 2018 poistetuista EU:n vientiin kohdistuvista toimenpiteistä tämän toimenpiteen osuus oli 16 prosenttia.

Tämä este koski uusia merkintävaatimuksia, jotka olisivat kieltäneet tarran käytön alkuperäisen pakkauksen päällä ja tehneet pakolliseksi logon painamisen kaikkiin kosmetiikkapakkauksiin vuoden 2018 loppuun mennessä. Toimenpide velvoitti yritykset suunnittelemaan erilliset pakkausmateriaalit pelkästään Yhdistyneiden arabiemiirikuntien markkinoita varten. Komissio otti Yhdistyneisiin arabiemiirikuntiin yhteyttä WTO:n kaupan teknisiä esteitä koskevan tiedonantopisteen kautta, ja EU:n yritykset ja EU:n edustusto kertoivat ongelmista Arabiemiiraattien talousministeriölle sekä standardointi- ja metrologiaviranomaiselle. Tämän jälkeen standardointi- ja metrologiaviranomainen vahvisti kokouksessaan EU:n edustuston kanssa, että kosmeettisten valmisteiden ala vapautetaan tästä vaatimuksesta ennen sen voimaantuloa. Näin EU:n yritykset voivat jatkaa vientiä Arabiemiiraattien markkinoille, mikä vaikuttaa jopa 1,2 miljardin euron arvoiseen EU:n vientiin.

4. Egypti

EU:n ja Egyptin väliset kauppasuhteet perustuvat assosiaatiosopimukseen. Egypti asetti useiden pitkäaikaisten lisäksi yhden uuden esteen sekä vuonna 2017 että vuonna 2018, ja sillä on nyt yhteensä kahdeksan estettä. Tämä näyttää vahvistavan uusien protektionististen toimenpiteiden suuntausta, joka havaittiin eteläisen Välimeren alueella viime vuoden kertomuksessa. Tämän haastavan suuntauksen vallitessa markkinoillepääsyä koskevalla EU:n strategialla saatiin poistettua vuonna 2018 yksi este *autoteollisuuden alalta* ja kaksi estettä *tekstiili- ja nahka-alalta*. EU:n vienti, joita näiden kahden esteet poistaminen koski, on arvoltaan jopa 1,2 miljardia euroa.

Autoteollisuuden alalla Egypti on korkean tason vuoropuhelun ja keskustelun jälkeen poistanut kokonaan tullit EU:sta peräisin olevilta autoilta ja noudattaa nyt assosiaatiosopimuksen mukaista tariffien purkamisaikataulua. Tämä voi helpottaa EU:n tämän alan vientiä, jonka arvo on noin 1,1 miljardia euroa.

Tekstiili- ja nahka-alalla oli myös suhteettomia tekstiilituotteiden kaupan rajoituksia, jotka johtuivat pakollisista merkintävaatimuksista. Ne vaativat tuottajilta aikaa vieviä ja kalliita toimia, koska merkinnät oli tehtävä käsin. Merkintöjen muotoa ja niissä vaadittujen tietojen tyyppiä

koskevia vaatimuksia kevennettiin lopulta EU:n kanssa käytyjen kahdenvälisen keskustelujen jälkeen.

Toinen pitkäaikainen kysymys *tekstiili- ja nahka-alalla* liittyi siihen, miten Egyptin tulli käsitteli laskuja, jotka sisälsivät sekä etuuskohteluun oikeuttavia tavaroita että muita tavaroita. Asia ratkaistiin lopulta vuonna 2018 sen jälkeen, kun EU oli ottanut sen toistuvasti esiin Egyptin viranomaisten kanssa.

5. Japani

EU:n ja Japanin kauppasuhteet perustuvat nyt talouskumppanuussopimukseen, joka tuli voimaan 1. helmikuuta 2019. Samanaikaisesti poistettiin onnistuneesti este *viinien ja väkevien alkoholijuomien alalta*.

Japanin terveys-, työ- ja sosiaaliministeriö harkitsi vuonna 2018 joidenkin elintarvikkeiden ja juomien lisäaineiden poistamista Japanin hyväksyttyjen lisäaineiden luettelosta. Niiden poistaminen luettelosta olisi haitannut monien EU:n *viinien ja väkevien alkoholijuomien alan* yritysten toimintaa. Komissio otti yhteyttä Japanin toimivaltaisiin viranomaisiin huhtikuussa 2018 ja esitti syyskuussa 2018 huomautuksensa koskien lisäaineiden aiottua luettelosta poistamista. Japani hyväksyi esitetyt huomautukset, minkä seurauksena mitään EU:n tuottajien käyttämiä lisäaineita ei poisteta luettelosta. Tämä voi helpottaa EU:n noin 1,1 miljardin euron arvoista vientiä.

6. Intia

Kuten osassa II kuvattiin, Intian protektionistinen suuntaus jatkui vuonna 2018. Vaikeasta tilanteesta huolimatta markkinoillepääsyä koskeva strategia on tuottanut myös myönteisiä tuloksia. *Tieto- ja viestintätekniikan alalta ja tekstiili- ja nahka-alalta* saatiin molemmista yksi este poistettua osittain. Nämä kaksi estettä koskivat kuutta prosenttia kaikesta EU:n viennistä (457 miljoonaa euroa) vuonna 2018.

Intian viranomaiset ryhtyivät vaatimaan pakollisia eläinlääkärintodistuksia nahkatuotteiden tuonnin yhteydessä. Näin ollen valmiiden tuotteiden – joilla ei enää ollut raan eläinperäisen tuotteen ominaisuuksia – tuonti oli edelleen terveysvaatimusten alaista. Maailman eläintautijärjestön (OIE) kansainvälisten standardien ja WTO:n terveys- ja kasvinsuojelusopimuksen mukaan Intian pitäisi kuitenkin soveltaa tällaisia vaatimuksia vain raakoihin eläinperäisiin tuotteisiin tai perustella ne muulla tavoin tieteellisesti. EU:n tuotua asian esiin asiaa käsittelevien Intian viranomaisten kanssa tämä este poistettiin tietyiltä valmiilta tuotteilta niin, että Intia antoi uuden ilmoituksen. Tästä osittaisesta menestyksestä huolimatta EU jatkaa ponnistelujaan asian ratkaisemiseksi lopullisesti.

Tieto- ja viestintätekniikan alalla Intia on edelleen haastava kumppani EU:n yritysten markkinoillepääsyä haittaavien rajoitustensa vuoksi. Näitä ovat esimerkiksi jatkuvat tullien korotukset (kuten luvussa II mainittiin), pakollinen testaus ja lisensointi³⁰ sekä pakolliset rekisteröinti- ja merkintävaatimukset. Yksi televiestintälaitteita koskeva este poistettiin kuitenkin osittain, kun Intia lievensi huomattavasti sellaisten vientituotteiden normeja, jotka on tuotava takaisin korjattavaksi. Välillisten verojen ja tullien keskuslautakunnan (Central Board of Indirect Taxes and Customs eli CBIC) antaman ilmoituksen mukaan nämä tuotteet voidaan tuoda tullitta silloin, kun ne viedään maasta uudelleen korjausten jälkeen. Nämä viedyt elektroniikkalaitteet voidaan nyt tuoda takaisin korjattavaksi seitsemän vuoden ajan vientihetkestä (aiemmin kolmen vuoden), ja ne on vietävä takaisin yhden vuoden kuluessa tuonnista (aiemmin kuuden kuukauden). Jos EU:n toimijoilla on edelleen vaikeuksia näistä edistysaskelista huolimatta, komissio on valmis jatkamaan asian käsittelyä Intian kanssa.

7. Etelä-Korea

EU:n ja Etelä-Korean kauppasuhteet perustuvat EU:n ja Etelä-Korean vapaakauppasopimukseen, jota on sovellettu alustavasti heinäkuusta 2011 ja joka ratifioitiin virallisesti joulukuussa 2015. Etelä-Korean osalta voimassa on edelleen 17 estettä, mutta *autoteollisuuden alalta* poistettiin yksi este kokonaan ja *lentokoneen osien alalta* poistettiin yksi este osittain.

Autoteollisuuden alalla Etelä-Korea vaati, että kuormittamattoman ajoneuvon maavaran olisi oltava suurempi kuin 12 cm. Koska EU:lla ei ollut vastaavaa säädöstä siksi, että sen katsottiin olevan vanhentunut turvallisuuskriteeri, tämä aiheutti tietyille ajoneuvoluokille (urheiluautot) ongelmia markkinoillepääsyssä. Kun EU:n edustusto otti asian esiin, Etelä-Korea suhtautui myönteisesti mitan muuttamiseen niin, että se vastaa EU:n vaatimuksia. Näin ollen maavaraa muutettiin 12 cm:stä 10 cm:iin, minkä jälkeen eräitä urheiluautomalleja voidaan myydä Etelä-Koreassa ilman, että niihin joudutaan tekemään tämän vuoksi kalliita muutoksia. EU pyrkii edelleen kaikin tavoin poistamaan Etelä-Korean osalta jäljellä olevat autoteollisuuden esteet, kuten autosien ja vetopöydällisten kuorma-autojen hyväksynnän sekä kankeat tulli- ja hallintomenettelyt.

Vapaakauppasopimuksessa ei ole määräystä korjattujen tuotteiden vapauttamisesta tullimaksuista silloin, kun ne tuodaan takaisin Etelä-Koreaan EU:ssa tehdyn korjauksen jälkeen. Tietyistä EU:ssa korjatuista tuotteista, kuten *lentokoneen osista*, on tämän vuoksi saatettu periä tulli (3–8 prosenttia), kun ne on tuotu uudelleen Etelä-Koreaan. Etelä-Korea ulotti vuonna 2016 komission toistuvien pyyntöjen johdosta tullivapautukset koskemaan näitä tuotteita vuoden 2018 loppuun, joten vapautusten oli nyt määrä raueta. EU:n edustuston useiden yhteydenottojen ja EU:n ja Korean vapaakauppasopimuksen tavarakauppakomiteassa ja tullikomiteassa vuonna 2018 käydyn keskustelun jälkeen kansalliskokous on nyt pidentänyt korjattujen lentokoneen osien vapautusta tullimaksuista kolmella vuodella 31. joulukuuta 2021 asti. Tästä tervetulleesta väliaikaisesta ratkaisusta huolimatta EU pyrkii edellen asiassa pysyvään ratkaisuun.

³⁰ Toimenpiteen soveltamista televiestintälaitteisiin on pidennetty 1. elokuuta 2019 asti.

D. ESTEIDEN POISTAMISEN VAIKUTUS

Tämän kertomuksen edellisissä luvuissa analysoitiin kauppavirtoja, jotka liittyvät vuonna 2018 poistettuihin esteisiin. Menetelmä perustuu EU:n kahdenvälisiin, harmonoidun järjestelmän (HS) tariffikoodien perusteella eriteltyihin vientimääriin, ja sen avulla voidaan ilmaista määrällisesti, miten paljon kauppaa käydään esteestä huolimatta.

Lisäksi tämä raportti on viime vuodesta alkaen sisältänyt ekonometriseen malliin perustuvan tarkemman analyysin, jonka avulla arvioidaan, kuinka paljon kauppavirrat esteen käyttöönoton kumppanimaiden kanssa ovat muuttuneet esteen poistamisen jälkeen. Tähän tarkoitukseen on käytetty regressioanalyysia, jonka avulla voidaan arvioida määrällisesti esteiden poistamisen vaikutusta EU:n vientiin³¹.

Ekonometrisen analyysin tulos ei välttämättä kuvaa markkinoillepääsyä koskevan strategian koko vaikutusta, koska siinä on keskitytty vain kokonaan poistettuihin esteisiin eikä analyysi kata monimutkaisempia horisontaalisia esteitä, jotka vaikuttavat esimerkiksi investointeihin tai tekijän- ja teollisoikeuksiin. Tässä raportissa analysoidaan tätä pienentyntä esteiden joukkoa vuosina 2014–2017 poistettujen esteiden osalta³².

Tulokset osoittavat, että näiden esteiden poistamisesta oli konkreettista hyötyä EU:n viejille. Arvioiden mukaan kauppa on kasvanut esteiden poistamisen jälkeen keskimäärin 57 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että näiden esteiden poistaminen toi vuonna 2018 EU:n yrityksille lisävientiä 6,1 miljardin euron arvosta. Luku on samaa suuruusluokkaa useista EU:n kauppasopimuksista saadun hyödyn kanssa ja ylittää esimerkiksi Kolumbian ja Perun kanssa tehtyjen sopimusten yhteenlasketun vaikutuksen.

Viime vuonna saman menetelmän mukaisen analyysin tulos oli 4,8 miljardia euroa.

³¹ Analyysissa käytettiin difference-in-difference-mallia ja analysoitiin kauppavirtojen vaikutusta ainoastaan EU:n ja sellaisten maiden välillä, jotka ovat ottaneet käyttöön tiettyjä tuotteita koskevan esteen.

³² Analyysi ei kata vuonna 2018 poistettuja esteitä, koska esteen poistamisen jälkeen tarvitaan tiedot vähintään kokonaiselta vuodelta, jotta sen vaikutusta kauppaan voidaan arvioida.

IV. PÄÄTELMÄT

Tässä raportissa esitetään yleiskatsaus komission, jäsenvaltioiden ja eurooppalaisten yritysten välisen markkinoillepääsyä koskevan kumppanuuden kautta raportoiduista ja käsitellyistä kaupan ja investointien esteistä, jotka vaikuttavat suoraan EU:n yrityksiin.

Komissiolle raportoitiin vuonna 2018 yhteensä 45 uudesta esteestä. Kauppaa rajoittavia toimenpiteitä on niiden jälkeen ennätysmäärä eli 425. Kiina on ensimmäistä kertaa maa, jolla on eniten EU:n yrityksiin kohdistuvia esteitä (37). Sen jälkeen tulevat Venäjä (34), Intia (25), Indonesia (25) ja Yhdysvallat (23).

Vuonna 2018 raportoiduista 45 uudesta esteestä Kiina, Yhdysvallat, Intia ja Algeria vastaavat suurimmasta osasta sekä kirjattujen esteiden määrän (18 kpl) että niiden kauppavirtoihin aiheuttaman mahdollisen vaikutuksen (41,8 miljardia euroa eli 81 prosenttia kaikista esteistä) osalta. Alueellisesti tarkasteltuna Aasia ja eteläisen Välimeren alueet ottivat vuonna 2018 käyttöön eniten uusia kauppaa rajoittavia toimenpiteitä. Ne ottivat käyttöön 26 uutta estettä ja vahvistivat siten vuonna 2017 havaittua kielteistä suuntausta.

Suurin osa toimialakohtaisista toimenpiteistä kohdistui viineihin ja väkeviin alkoholijuomiin, maatalouteen ja kalastukseen, kosmeettisiin valmisteisiin sekä autoteollisuuteen. Tieto- ja viestintätekniikan, jalometallien, raudan, teräksen ja muiden kuin rautametallien alojen esteet erottuivat muista mahdollisen vaikutuksensa osalta, sillä niiden osuus esteiden haittaamasta viennistä oli 73 prosenttia. Esteet kohdistuivat kokonaissummaltaan 51,4 miljardin euron arvoiseen vientiin, mikä on yli kaksi kertaa enemmän kuin edellisen vuoden lukema (23,1 miljardia euroa).

Tämä vahvistaa sitä, että protektionismi on kasvussa ja kaupan esteet vaikuttavat entistä enemmän EU:n sidosryhmiin. Vastauksena tähän EU on asettanut kauppapolitiikkansa toteutuksen ja sen valvonnan yhdeksi päätavoitteekseen. Komissio onkin lujittanut markkinoillepääsyä koskevaa strategiaansa vahvistamalla EU:n toimielinten ja sidosryhmien välistä koordinoitua, järjeistämällä esteiden priorisointia ja tehostamalla viestintää ja tiedotusta (esimerkiksi markkinoillepääsyn teemapäiviä (Market Access Days) koskevan aloitteen avulla). EU on edelleen hyödyntänyt täysimääräisesti käytössään olevia välineitä ja laajentanut niiden kirjoa entisestään saadakseen kaupan esteitä tehokkaasti poistettua. Välineitä ovat muun muassa monenväliset ja kahdenväliset riitojenratkaisutoimet, kunnianhimoinen kauppaneuvotteluohjelma, vapaakauppasopimusten täytäntöönpano, diplomaattiset toimenpiteet ja kattavan EU:n talousdiplomatiaa koskevan aloitteen käynnistäminen.

Vuonna 2015 poistettiin 23 estettä, vuonna 2016 hieman vähemmän eli 20 estettä, vuonna 2017 ennätysmäärä eli 45 estettä ja vuonna 2018 vielä 35 estettä, joten nykyisen komission toimikaudella poistettujen esteiden kokonaismäärä on 123. Tulos kuvastaa sitä, miten päättäväisesti EU toimii maailmankaupan entistä vuorovaikutteisemmassa ympäristössä.

Vuonna 2018 poistetut 35 estettä hyödyttivät erityisesti kahdeksaa toimialaa: maatalous ja kalastus, autoteollisuus, tekstiili- ja nahka-ala, viinit ja väkevät alkoholijuomat, kosmeettiset valmisteet, kivennäistuotteet, lentokoneen osat sekä tieto- ja viestintätekniikka. Esteiden

vaikutuksen kohteena olleen kaupan osalta 17 prosenttia mahdollisesta hyödystä liittyy maatalous- ja kalastusalaan ja 83 prosenttia teollisuuteen, jonka aloista hyötyivät eniten autoteollisuus (32 prosenttia), kosmeettiset valmisteet (17 prosenttia) sekä viinit ja väkevät alkoholijuomat (16 prosenttia). Kaiken kaikkiaan markkinoillepääsyä koskevan kumppanuuden mahdollinen myönteinen vaikutus kattoi EU28:n osalta arvoltaan 7 miljardin euron viennin.

Tämä raportti on viime vuodesta alkaen sisältänyt myös tarkemman regressioanalyysin, jonka avulla esteiden poistamisen todellinen vaikutus EU:n vientiin voidaan ilmaista lukuina entistä tarkemmin. Arviot osoittavat, että esteiden poistaminen vuosina 2014–2017 tuotti yrityksillemme vuonna 2018 lisävientiä vähintään 6,1 miljardin euron arvosta. Summa on samaa suuruusluokkaa useiden EU:n kauppasopimusten kanssa. Viime vuonna saman menetelmän mukaisen analyysin tulos oli 4,8 miljardia euroa.

Protektionismin kasvaessa ulkomailla on EU:kin siis tehostanut toimiaan esteiden poistamiseksi. Täytäntöönpano ja valvonta ovat aiempaa tärkeämpiä EU:n yrityksiä ja kansalaisia hyödyttävän kasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn aikaansaamiseksi.

Komissio on edelleen sitoutunut kaikin tavoin jatkamaan markkinoillepääsyä koskevan kumppanuuden lujittamista tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa poistaakseen tehokkaasti kaupan esteitä ja parantaakseen EU:n toimijoiden toimintamahdollisuuksia kaikkialla maailmassa.